

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1926 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Innan utskottet ingår på behandling av de särskilda framställningar, som i detta utlåtande avses, har utskottet ansett sig böra framhålla vissa allmänna synpunkter beträffande pensionering av statstjänares efterlevande.

I motsats till vad fallet är med avseende å tjänstepensionering har i fråga om familjepensionering för statstjänare hittills såsom allmän princip gällt, att kostnaderna för denna pensionering böra bestridas väsentligen genom befattningshavarnas egna avgifter och att staten härvidlag bör i huvudsak inskränka sig till att medverka vid bildandet av kassor eller pensionsanstalter för pensioneringens handhavande. För ordinarie befattningshavare i statstjänst är ock familjepensioneringen — fränsett kvinnliga tjänstemän — för närvarande ordnad genom särskilda kassor, i vilka delägarskap numera såsom regel är obligatoriskt för vederbörande tjänst innehavare. Beträffande icke-ordinarie personal har däremot hittills endast undantagsvis möjlighet beretts att genom erläggande av avgifter till änke- och pupillkassa sörja för efterlevandes pensionering.

Med hänsyn till nyssnämnda allmänna grundsats att statstjänares familjepensionering i stort sett bör bestridas med deras egna avgifter har det ansetts betänkligt att med statsmedel pensionera efterlevande till befattningshavare, vilka icke ägt eller icke begagnat sig av möjlighet att på angivet sätt sörja för sina efterlevandes underhåll. I åtskilliga fall hava dock statsmakterna, särskilt under senare år, beviljat pensioner eller därmed jämförliga årliga understöd åt efterlevande till befattningshavare av nyss angivna kategorier. Detta gäller företrädesvis efterlevande till befattningshavare i icke-ordinarie anställning, av vilka största antalet äro till arbetarpersonal hänförliga eller med sådan personal i förevarande hänseende jämförliga anställningshavare vid försvarsväsendet; i ett fåtal fall hava dock understöd beviljats även åt efterlevande till icke-ordinarie befattningshavare inom övriga grenar av statsförvaltningen. I vissa fall har emellertid riksdagen beviljat pensioner eller understöd jämväl åt efterlevande till ordinarie befattningshavare, vilka antingen icke varit skyldiga att ingå i änke- och pupillkassa samt av ekonomiska skäl varit förhindrade att frivilligt inträda i sådan kassa eller ock av särskilda orsaker icke varit berättigade till delaktighet i änke- och pupillkassa.

I de fall, då beviljande av understöd av nu förevarande slag förekommit, har emellertid beträffande såväl ordinarie som icke-ordinarie befattningshavares efterlevande såsom förutsättning för understöds tilldelande gällt — förutom att befattningshavaren under viss ej alltför kort tid varit anställd i statens tjänst — att ömmande omständigheter i de särskilda fallen kunnat anses föreligga. I fråga om änka har så ansetts vara förhållandet, då hon på grund av hög ålder eller sjuklighet varit oförmögen till arbete och därjämte funnits medellös eller i avsaknad av tillräckliga medel för sitt uppehälle samt icke ägt anhöriga, som funnits kunna och bära sörja för eller bidra till hennes uppehälle. Där särskilt ömmande omständigheter varit för handen, har riksdagen i ett fåtal fall medgivit tillägg till änkepensionen genom beviljande av särskilda understöd åt minderåriga barn, vilka understöd med få undantag bestämts att utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnått 18 års ålder. I regel har dock understödet inskränkts till änkepension. Om änkan icke uppnått högre ålder och funnits vara arbetsför men haft minderåriga barn att försörja, har riksdagen i vissa fall, där behov av understöd syntts föreligga, berett sådant understöd icke genom änkepension utan endast i form av uppfostringsbidrag åt barnen under deras uppväxttid. Även där avliden statstjänare vid frånfället efterlämnat föräldralösa barn, som funnits vara i behov av understöd, har sådant stundom beretts genom årliga underhållsbidrag åt barnen under deras minderårighetstid.

Beträffande storleken av de understöd, som sålunda plägat beviljas efterlevande till vissa befattningshavare i statens tjänst, synes — ehuru några strängt enhetliga grunder enligt sakens natur icke kunnat tillämpas, då såsom förut framhållits beloppen måst bestämmas med hänsyn tagen till omständigheterna i varje särskilt fall — i stort sett hava gällt följande. Beträffande änkor efter ordinarie tjänstemän hava beloppen i de flesta fall tillmätts med viss hänsyn tagen till storleken av den pension, som skulle hava utgått, därest befattningshavaren varit delägare i vederbörande änke- och pupillkassa, varvid dock så gott som undantagslöst större eller mindre reduktion ägt rum, där vederbörliga pensionsavgifter ej blivit erlagda. I fråga om en till nu avsedda kategori hänförlig grupp av efterlevande, vilka under en följd av år i talrika fall beretts understöd, nämligen änkor efter avlidna vaktkonstaplar m. fl. befattningshavare vid fångvården, hava dock understöden under de senaste åren cberoende av omständigheter, vilka för delägare i vederbörande änke- och pupillkassa kunnat påverka pensionsbeloppens storlek, bestämts till fixa belopp av 240 kronor årligen. Vad icke-ordinarie personal angår, har beträffande efterlevande till sådana befattningshavare, vilka utövat tjänst med mer eller mindre direkt motsvarighet i ordinarie befattning, vid understödsbeloppens avvägande stundom tagits hänsyn till storleken av den pension, som skulle hava utgått för motsvarande ordinarie tjänst. Vidkommande övriga icke-ordinarie befattningshavare — företrädesvis alltså till arbetarpersonal hänförliga eller med sådan personal jämförliga anställningshavare — hava understöden i regel bestämts till avrundade mindre belopp, vilka i allmänhet icke i nämnvärd mån gjorts beroende av storleken utav vederbörande befattningshavares avlöning. De belopp, som därvid kommit i fråga, hava beträffande änkor i det övervägan-

de antalet fall bestämts till 300 kronor årligen men stundom även till 250 eller 200 kronor. I vissa fall hava dock avvikelser uppåt eller nedåt från nu nämnda belopp ägt rum med hänsyn till olika förut berörda omständigheter, såsom de efterlevandes ekonomiska ställning, ålder och hälsotillstånd, befattningshavarens tjänstetid o. s. v. Jämväl i fråga om s. k. barnpensioner hava beloppen växlat; under de senaste åren hava dock understödsbeloppen till minderåriga barn i det ojämförligt största antalet fall bestämts till 100 kronor årligen för varje barn.

Genom beslut av 1925 års riksdag företogs en reglering av pensionerna till vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, i samband varmed förutsattes, att pensioner, som senare än år 1925 beviljades genom särskilda beslut av riksdagen, skulle till beloppen så avpassas, att de kunde betraktas såsom nyreglerade. I anslutning till denna reglering av tjänstepensioner har det ansetts ändamålsenligt att jämväl pensioner, som genom särskilda beslut av riksdagen hädanefter beviljas änkor och barn, så avvägas, att mera enhetliga grunder i avseende å tilläggsförmåner å pensioner skulle kunna för framtiden tillämpas. I sådant syfte har Kungl. Maj:t i proposition nr 63 till innevarande års riksdag föreslagit ändrade bestämmelser rörande pensions- och dyrtidstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. av innebörd, att å pensioner, som senare än vid 1925 års riksdag genom särskilt beslut av riksdagen beviljas änkor och barn, endast under förutsättning av riksdagens särskilda medgivande må åtnjutas vare sig pensionstillägg eller dyrtidstillägg enligt de mera förmånliga grunder, som hittills gällt beträffande s. k. oreglerade pensioner av förevarande slag. På hemställan av bankoutskottet (utlåtande den 22 februari 1926 nr 17) har riksdagen numera bifallit ifrågavarande förslag. Beträffande den närmare innebörden av förslaget hänvisar utskottet till sitt nyssnämnda utlåtande nr 17.

Med anledning av vad riksdagen sålunda beslutit erfordras beträffande familjepensioner, som hädanefter beviljas av riksdagen, en omräkning av de belopp, vilka eljest kunnat ifrågakomma. Sådan omräkning har verkställts beträffande samtliga de fall av änkeunderstöd, som beröras i detta utlåtande.

I samband med den omräkning av ifrågavarande understöd, som på sätt nyss angivits måste äga rum, har utskottet emellertid funnit det vara önskvärt att såvitt möjligt åvägabringa en viss utjämning av de lägsta i normala fall förekommande änkeunderstöden, d. v. s. sådana mellan 200 och 300 kronor. Beträffande dessa understöd tillåter sig utskottet att här nedan angiva beloppen av de totala pensionsförmåner för år, som hittills varit förenade med pension till ensam änka å förutnämnda belopp respektive 200, 250 och 300 kronor:

Pension	Pensions- tillägg	Summa	Dyrtidstillägg ¹ (enligt högre grunder)	Summa
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
200	90	290	168	458
250	90	340	199	539
300	90	390	230	620

¹ Dyrtidstilläggen äro beräknade vid en levnadskostnadsindex av 175 och för pensionär utan barn. Vid beräkningen har hänsyn icke tagits till i § 4 sista stycket av gällande kungörelse föreskrivna avrundningar.

För att giva ungefär samma totalförmåner skulle nämnda pensioner nu behöva omräknas till nedan angivna belopp:

Ny pension	Dyrtidstillägg ¹ (enligt lägre grunder)	Summa
Kr.	Kr.	Kr.
324	123	447
384	146	530
444	169	613

Med avseende å den utjämning av ifrågavarande understöd till änkor, som utskottet enligt vad nyss anförts funnit önskvärd, har utskottet efter övervägande såsom normalt belopp för ifrågavarande änkepensioner funnit sig böra förorda 384 kronor årligen. Detta belopp ligger visserligen något lägre än vad som motsvarar en oregerad änkepension å 300 kronor men skulle å andra sidan innebära någon förhöjning beträffande vissa lägre pensioner. I stort sett skulle härigenom enligt utskottets mening åstadkommas ett mera rättvist avvägande av understöden för ifrågavarande fall. Givet är emellertid, att även för framtiden avvikelser, såväl uppåt som nedåt, kunna ifrågakomma med hänsyn till omständigheterna i särskilda fall.

Vad beträffar s. k. barnpensioner skulle en direkt omräkning till nyreglerade belopp av hittills beviljade sådana understöd komma att medföra vissa tekniska olägenheter i de fall, där pensionering äger rum av flera syskon. Med hänsyn härtill och då dylika pensioner hittills endast i enstaka fall förekommit, har utskottet ansett en direkt omräkning av dessa pensioner icke böra äga rum på sätt skett beträffande änkepensioner. Utskottet har därför i de fall, där understöd till minderåriga barn i detta utlåtande förordats, endast ansett sig böra tillstyrka de nyreglerade belopp, vilka i varje särskilt fall funnits skäligen, utan att ställa dessa understöd i bestämd relation till förut i motsvarande fall beviljade barnpensionsbelopp.

Det har redan tidigare erinrats, att statstjänares familjepensionering hittills ansetts böra i stort sett bestridas genom deras egna avgifter. Utskottet anser det vara av vikt att denna grundsats alltjämt upprätthålles. Det förhållandet att i en del undantagsfall, där ömmande omständigheter ansetts föreligga, understöd av statsmedel beretts efterlevande till befattningshavare, vilka icke själva kunnat sörja för sina efterlevandes underhåll, kan sålunda icke få tagas till intäkt för någon rätt för övriga statstjänares efterlevande till understöd av statsmedel. Utskottet har därför i detta sammanhang velat framhålla angelägenheten av att genom statsmakternas försorg åtgärder så snart ske kan vidtagas för att bereda möjlighet även för icke-ordinarie personal att grundlägga rätt till familjepension. Utskottet vill erinra, att beträffande till arbetarpersonal hänförliga anställningshavare vid försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen 1921 års pensionskommitté i betänkande den 30 november 1925 (nr VI) framlagt ett förslag, åsyftande, förutom vissa grunder för tjänstepen-

¹ Se noten å föregående sida.

sionering, jämväl bestämmelser rörande en på avgiftsplikt grundad familjepensionering för sådana anställningshavare. Sedan Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag bebådadt framställning till riksdagen rörande anslag för bestridande av statsverkets kostnader för pensionering av de i pensionskommitténs berörda förslag avsedda befattningshavarna, har Kungl. Maj:t i skrivelse den 12 februari 1926, nr 93, givit riksdagen tillkänna, att proposition i sagda ämne icke komme att avlåtas till pågående riksdag. Då förhållandena beträffande särskilt familjepensionering för ifrågakvarande befattningshavargrupper för närvarande icke kunna anses tillfredsställande, måste det enligt utskottets mening vara angeläget att frågan om sådan pensionering inom en nära framtid må kunna bringas till en lösning.

Utskottet övergår härefter till behandling av ovanberörda framställningar angående pensioner eller understöd.

I. Efterlevande till befattningshavare inom försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 8 januari 1926 dagtecknad proposition nr 19 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av slöjdläraryn Per Leander Anderssons änka *Anna Severina Andersson*, född *Johansdotter*, vaktkonstapeln Per Anderssons änka *Anna Märta Andersson*, född *Normark*, vaktkonstapeln Carl Johan Agrells änka *Elna Agrell*, född *Persdotter*, samt vaktkonstapeln Johan Aron Svenssons änka *Anna Maria Svensson*, född *Nilsdotter*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor.

Ang.
ärliga un-
derstöd å
allmänna
indrag-
ningsstaten
åt vissa än-
kor efter
befattnings-
havare vid
fängvär-
den.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bland annat följande:

Anna Severina Anderssons man slöjdläraryn Per Leander Andersson anställdes den 2 januari 1893 i nämnda egenskap vid dåvarande centralfängelse å Nya Varvet samt överflyttades vid detta fängelses indragning år 1907 till centralfängelset å Härlanda, varest han kvarstod i tjänst till sin död den 14 september 1908. Befattningen såsom slöjdläraryn var under den tid Andersson innehade densamma icke uppförd å ordinarie stat; avlöningen utgick vid tiden för Anderssons frånfälle med belopp ungefär motsvarande ordinarie vaktkonstapels begynnelseavlöning. Änkan *Anna Severina Andersson* är född den 8 juni 1841. Enligt uppgift av direktören vid centralfängelset å Härlanda är änkan Andersson på grund av sin höga ålder urständssatt att själv bidra till sitt uppehälle. Hon äger icke andra tillgångar än en årlig pension av 125 kronor jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring samt är i övrigt för sitt livsuppehälle helt beroende av sin ende son — anställd vid ett bryggeri — vilkens tämligen begränsade inkomster, enligt uppgift av vederbörande kyrkoherde, mer än väl behövas till den egna familjens försörjning.

Anna Märta Anderssons man vaktkonstapeln Per Andersson, som var född den 14 december 1848, antogs i fängvärdens tjänst den 2 september 1874. Han

konstituerades till vaktkonstapel den 17 april 1875 och erhöll avsked med pension med utgången av december månad 1913. Per Andersson, som icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, avled den 31 december 1917. Hans efterlevande hustru Anna Märta Andersson är född den 29 september 1860. Enligt intyg av vederbörande kyrkoherde är hon sjuklig och därför mindre arbetsför samt befinner sig i fattiga omständigheter. Hon bor hos en ogift dotter, till yrket städerska. Förutom bidrag av fattigvården åtnjuter Anna Märta Andersson en pension å 140 kronor om året enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring. Hon äger icke andra anhöriga med försörjningsplikt mot henne än dottern och två söner, vilka dock ej befinna sig i den ekonomiska ställning, att de äro i stånd att försörja modern.

Elna Agrells man vaktkonstapeln Carl Johan Agrell var född den 26 augusti 1842 samt antogs i statens tjänst den 15 maj 1864 och i fångvårdens tjänst den 1 juni 1874. Han konstituerades till vaktkonstapel den 21 november 1876 samt avled den 6 september 1891. Agrell var ej delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Änkan Agrell, som är född den 28 december 1851, är enligt läkarbetyg på grund av ålderdomssvaghet oförmögen till arbete. Hon åtnjuter pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring med 144 kronor om året, befinner sig i behövande omständigheter och äger icke anhöriga i sådan ekonomisk ställning, att de utan svårighet och uppoffring kunna draga försorg om henne.

Anna Maria Svenssons man vaktkonstapeln Johan Aron Svensson, som var född den 26 juni 1851, antogs i fångvårdens tjänst den 1 maj 1876, varefter han konstituerades till vaktkonstapel den 19 november 1877, från vilken befattning han erhöll avsked med utgången av juni månad 1916. Svensson, som ej var delägare i änke- och pupillkassan, avled den 12 mars 1923. Hans änka är född den 4 februari 1846. Enligt läkarbetyg lider hon av sockersjuka och åderförkalkning samt nedsatt syn å båda ögonen, i följd varav hon är oförmögen till allt arbete. I ett i ärendet ingivet pastorsintyg uppgives, att hon är i behov av sökt understöd eller pension. Änkan Svensson åtnjuter ej understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Hon äger ej anhöriga, som utan svårighet och uppoffring kunna draga försorg om henne.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran i annat avseende än att understödsbeloppen — i enlighet med vad utskottet inledningsvis i detta utlåtande framhållit i fråga om viss reglering av änkepensioner — torde böra avpassas med hänsyn till att å desamma ej komma att utgå andra tilläggsförmåner än dyrtidstillägg enligt grunder, som gälla för s. k. nyreglerade familjepensioner. På grund härav och i anslutning till vad utskottet i nämnda sammanhang yttrat angående önskvärdheten av viss utjämning av lägre änkepensioner har utskottet ansett beloppen böra bestämmas till 384 kronor årligen. Sammanlagda pensionsförmånen skulle vid bifall härtill komma att under nuvarande förhållanden uppgå till omkring 530 kronor årligen.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva, att envar av slöjdläraren Per Leander Anderssons änka Anna Severina Andersson, född Johansdotter,

vaktkonstapeln Per Anderssons änka Anna Märta Andersson, född Normark, vaktkonstapeln Carl Johan Agrells änka Elna Agrell, född Persdotter, samt vaktkonstapeln Johan Aron Svenssons änka Anna Maria Svensson, född Nilsson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

2:o.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 189 av herr *Petrén* och den andra inom andra kammaren under nr 274 av herr *Anderson* i Råstock, har hemställts, »att riksdagen ville medgiva, att vaktkonstapeln Sven August Petterssons änka *Cecilia Charlotta Pettersson, född Hansson*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor».

Ang.
årligt under-
stöd åt vakt-
konstapeln
S. A.
Petterssons
änka.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionerna med därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande:

Med skrivelse den 31 januari 1925 överlämnade *fångvårdsstyrelsen* till Kungl. Maj:t ansökningar om årligt understöd av statsmedel från vissa änkor efter befattningshavare i fångvårdens tjänst, varjämte styrelsen yttrade sig över en i samma syfte hos Kungl. Maj:t gjord, till styrelsen remitterad framställning av vaktkonstapeln S. A. Petterssons änka Cecilia Charlotta Pettersson, född Hansson. Av fångvårdsstyrelsens skrivelse jämte därvid fogade handlingar framgick, att vaktkonstapeln Pettersson, som var född den 27 januari 1851, anställdes i fångvårdens tjänst den 23 februari 1881, konstituerats till vaktkonstapel den 30 juli 1883, erhållit avsked med pension med utgången av januari månad 1916 samt avlidit den 22 april 1924 utan att vara delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Vidare inhämtades, att änkan Pettersson är född den 2 november 1846 och enligt läkarbetyg på grund av sjukdom och ålderdomssvaghet oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehållande erfordras, samt att enligt avskrift av uppgift till bouppteckning kvarlåtenskapen efter vaktkonstapeln Pettersson varit av så ringa och värdelös beskaffenhet, att begravningskostnader med flera av dödsfallet föranledda utgifter ej därav kunnat täckas.

I ett den 18 februari 1925 avgivet utlåtande över förevarande jämte övriga med fångvårdsstyrelsens nyssnämnda skrivelse överlämnade ansökningar anförde *statskontoret* bland annat, att riksdagen i ett stort antal fall beviljat årliga understöd åt änkor efter sådana befattningshavare i statens tjänst, som antingen icke varit i tillfälle att sörja för sina efterlevande genom att ingå i någon av staten understödd änke- och pupillkassa — vanligen på den grund att vederbörande ej vunnit ordinarie anställning — eller som visserligen haft möjlighet att inträda i sådan kassa men icke begagnat sig därav, emedan inträdet i

kassan på grund av befattningshavarens höga ålder skulle hava ställt sig alltför kostsamt. Som ett villkor för beviljande av understöd av ifrågavarande slag hade emellertid gällt, att särskilt ömmande omständigheter skolat föreligga; och hade beträffande änka ansetts så vara förhållandet, när hon varit antingen till följd av hög ålder eller på grund av sjukdom oförmögen till arbete samt tillika befunnits medellös och i saknad av anhöriga, som ansetts kunna och böra draga försorg om henne. Av handlingarna i ärendet framginge visserligen, att de flesta av sökandena vore på grund av hög ålder eller sjukdom oförmögna till arbete; men endast beträffande vissa av dem hade styrkts, att de befunne sig i fattiga omständigheter, och upplysning saknades huruvida de hade anhöriga, vilka skulle kunna draga försorg om dem. Statskontoret, som ej kunnat finna, att det beträffande någon av ifrågavarande änkor föreläge sådana omständigheter, som ovan nämnts, hemställde att ansökningarna ej måtte föranleda vidare åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

Med anledning av vad statskontoret sålunda anfört anbefalldes *fångvårdsstyrelsen* att verkställa förnyad utredning i ärendet. Sedan styrelsen beträffande änkan Cecilia Charlotta Pettersson anmodat direktören för centralfängelset å Långholmen att inkomma med intyg, huruvida änkan Petterssons anhöriga ägde förmåga att bidra till hennes underhåll, meddelades av direktören i nämnda avseende följande uppgifter:

»*Äldste sonen, vaktkonstapeln Axel Ansgarius Konstantin Pettersson*, är gift, har tre barn: en dotter, 20 år, anställd som biträde i blomsteraffär, såsom nybörjare i saknad av kontant lön, två döttrar, 16 och 11 år. Själv har vaktkonstapeln Pettersson sedan ett år varit på grund av sjuklighet tjänstledig. Den ekonomiska ställningen ganska bekymmersam.

Sonen Gustaf Adolf Esaias Eugen Pettersson är kopparslageriarbetare vid Bergsunds mekaniska verkstad, gift och har ett barn, en 18-årig flicka, som vistas i hemmet. Hustrun har tidvis arbete å Tobaksmonopolet. För närvarande är mannen arbetslös på grund av pågående lockout.

Sonen Ivar Valdemar Rasmus Pettersson är sedan fyra år bosatt i Amerika, gift men barnlös. Lärer en längre tid varit arbetslös.

Dottern Gerda Charlotta Larsson, född Pettersson, fränskild efter åkaren Oskar Albin Larsson, har två söner och en dotter respektive 21, 19 och 16 år. Varken modern eller barnen ha för närvarande någon säker inkomst att leva av.

Dottern Ada Viktoria Runnd, född Pettersson, är gift med arbetaren Runnd, bosatta sedan 15 år i Amerika. Mannen lär vara utan arbete. En son och en dotter, 22 och 20 år, båda i hemmet, sonen skadad vid bilolycka.

Dottern Iris Idina Eklund, född Pettersson, är gift med arbetaren Nils Axel Bernhard Eklund. Mannen är järnarbetare i Stockholm, nu utan inkomst på grund av arbetskonflikt. Till familjen höra fyra barn i åldern 21—17 år. Även barnen utan arbete för tillfället.

Dottern Ester Alexandra Elionora Angeliquei Wäntinen, född Pettersson, är gift med agenten Birger Alexander Wäntinen, finsk undersåte men bosatt i Stockholm sedan några år. Hos dem har nu avlidne vaktkonstapeln Pettersson och hans hustru haft ett hem sedan tre år, och bor modern efter makens död där fortfarande. Till hennes underhåll lämna de andra barnen i mån av tillgång något understöd. Agenten Wäntinen, som icke har någon regelbunden inkomst, är dock icke alldeles medellös. Han får bidra jämväl till en i Finland bosatt äldrig faders försörjning.»

I skrivelse den 15 april 1925 med överlämnande av den verkställda förnyade utredningen i ärendet anförde fångvårdsstyrelsen att denna utredning beträffande änkan Pettersson givit vid handen, att hon vore boende hos en måg och dotter samt erhöle något understöd av övriga barn i mån av tillgång. För den händelse, såsom statskontoret syntes vilja göra gällande, av de i styrelsens första skrivelse omförmälda änkorna allenast de, som befunne sig i svaga ekonomiska villkor och icke ägde försörjningspliktiga anhöriga med förmåga att bidra till deras uppehälle, borde ifrågakomma till årligt understöd, förordade styrelsen till dylikt understöd i första hand fyra änkor, bland dessa dock ej Cecilia Charlotta Pettersson.

Sedan statskontoret ånyo yttrat sig i ärendet, har Kungl. Maj:t i proposition nr 19 till innevarande års riksdag (se punkt 1:o här ovan) framlagt förslag om beviljande av understöd till de fyra änkor, vilka i fångvårdsstyrelsens skrivelse den 15 april 1925 i första hand förordats till erhållande av understöd.

På sätt statskontoret i ärendet framhållit och utskottet jämväl i annat sammanhang erinrat, lärer understöd av statsmedel till änkor efter befattningshavare, om vilka här är fråga, böra utgå endast där ömmande omständigheter kunna anses föreligga. Av den beträffande änkan Pettersson förebragta utredningens framgår, att hon uppnått en ålder av närmare 80 år och är oförmögen att genom arbete bidra till sitt uppehälle, att hon saknar alla tillgångar samt att hennes anhöriga måste anses vara i svaga ekonomiska omständigheter. Under sådana förhållanden och med hänsyn till mannens 35-åriga väl vitsordade anställning i statens tjänst har utskottet ansett skäl föreligga att tillstyrka ett årligt understöd av statsmedel till änkan Pettersson under hennes återstående livstid. Beloppet av detta understöd synes i enlighet med vad under nästföregående punkt föreslagits böra bestämmas till 384 kronor, och torde understödet böra utgå från och med den 1 januari 1926 å allmänna indragningsstaten.

Utskottet.

Under återropande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 189 och II: 274, må medgiva, att vaktkonstapeln Sven August Petterssons änka Cecilia Charlotta Pettersson, född Hansson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

3:o.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen i första kammaren nr 190 av herr *Petrén* och i andra kammaren nr 273 av herr *Anderson* i Rästock, har hemställts, »att riksdagen ville medgiva, att vaktkonstapeln Carl Fredrik Eklunds änka *Amanda Matilda Eklund, född Nilsson*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor.

*Aug.
årligt understöd åt vaktkonstapeln
C. F.
Eklunds
änka.*

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionerna med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande:

Vaktkonstapeln Eklund inträdde den 1 september 1878 i fångvårdens tjänst och förordnades den 3 augusti 1880 till ordinarie vaktkonstapel vid centralfängelset å Långholmen, från vilken tjänst han den 1 april 1920 erhöll avsked med pension. Eklund avled den 23 december 1925, efterlämnande änka samt två barn, en son och en gift dotter. Bouppteckningen efter Eklund utvisade en behållning av 509 kronor 28 öre.

Änkan Eklund är född den 13 september 1861 och lider enligt läkarintyg av hjärtsjukdom (cardioarteriosclerosis) i förening med sockersjuka, på grund varav hennes arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt. Sonen, f. d. köpmannen Carl Hilmer Eklund, har den 29 juni 1925 blivit försatt i konkurs och är enligt intyg den 18 januari 1926 »för närvarande utan sysselsättning». Dottern är gift med handelsbiträdet C. Eriksson, vilken enligt intyg har jämförelsevis ringa arbetsinkomst samt har att bistå en syster, som är änka, jämte hennes tre barn.

Enligt uppgift i motionen hade Eklund icke ingått som delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, enär han med hänsyn till sin ringa lön ej ansett sig kunna bära avgifterna till kassan.

Utskottet. Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet blivit anförda, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att änkan Eklund beredes ett årligt understöd av statsmedel under sin återstående livstid, så länge hon lever ogift. Beloppet av detta understöd torde i enlighet med vad utskottet under punkterna 1:o och 2:o här ovan föreslagit böra bestämmas till 384 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1926 utgå å allmänna indragningsstaten.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I:190 och II:273, må medgiva, att förre vaktkonstapeln Carl Fredrik Eklunds änka Amanda Matilda Eklund, född Nilsson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

4:o.

Ang. pension åt vicekonsuln J. E. F. Folkard von Scherlings änka Paula Folkard von Scherling, född Rohn. I en till riksdagen avlåten, den 5 februari 1926 dagtecknad proposition nr 122 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vicekonsuln i Rotterdam, konsuln Johannes Edward Folkardus Folkard von Scherlings änka *Paula Folkard von Scherling, född Rohn*, må från och med ingången av år 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 912 kronor.

Av åberopade statsrådsprotokollet framgår bland annat följande:

Konsul Folkard von Scherling, som var född den 2 oktober 1858 och avled den 15 december 1924, anställdes år 1890 såsom biträde vid det dåvarande olönade svensk-norska vicekonsulatet i Rotterdam, varefter han den 26 juni 1902 av ministern för utrikes ärendena förordnades till olönad vicekonsul därstädes. Redan under sin anställning såsom biträde vid vicekonsulatet synes han hava ensam bestritt konsulatgöromålen. Sedan enligt beslut vid 1906 års riksdag ett lönat vicekonsulat upprättats i Rotterdam, utnämndes och förordnades von Scherling den 28 september sistnämnda år till lönad vicekonsul därstädes, den 6 oktober 1917 tilldelades honom konsuls namn och den 16 december 1921 utnämndes han att från och med den 1 januari 1922 vara tjänsteman i lönegraden B:16. Den 20 juni 1924 erhöll han nådigt avsked, räknat från och med den 1 juli 1924, från sin innehavande befattning samt utnämndes och förordnades att från och med sistberörda dag vara vicekonsul i disponibilitet mot åtnjutande av ett expektansarvode till belopp av 7,200 kronor för år räknat.

År 1908, då lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension trädde i kraft, hade Folkard von Scherling kunnat för sin hustru och sina barn vinna inträde i civilstatens änke- och pupillkassa genom att inom loppet av de två efterföljande åren erlægga retroaktivt beräknade pensionsavgifter till ett sammanlagt belopp av 3,842 kronor, men hade uppfyllandet av ett sådant åtagande vid sagda tidpunkt varit för honom på grund av hans ekonomiska ställning otänkbart.

Av tillgängliga handlingar har utskottet i övrigt inhämtat, att änkan Folkard von Scherling, som är svensk medborgare, är född den 30 november 1873 och har fyra barn, av vilka det yngsta är fött den 20 maj 1907, ävensom att behållningen i boet efter Folkard von Scherling uppgått till 20,116 kronor 32 öre.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet har, om ock med någon tvekan, ansett sig böra tillstyrka beredande av pension åt änkan Folkard von Scherling. Denna pension har emellertid syntts utskottet icke böra bestämmas till högre belopp än som av 1924 års riksdag beviljats änkan efter vicekonsuln i Berlin A. E. Moberg eller 500 kronor årligen, vilken summa motsvaras av s. k. nyreglerad änkepension å 600 kronor.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att vicekonsuln i Rotterdam, konsuln Johannes Edward Folkardus Folkard von Scherlings änka Paula Folkard von Scherling, född Rohn, må från och med ingången av år 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Utskottet.

5:o.

Ang.
pension åt
kanslivakt-
mästaren vid
beskickning-
en i Wien
Alois Kerns
änka
Anna Kern.

I punkten 2:o av förevarande proposition nr 122 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att kanslivaktmästaren vid beskickningen i Wien Alois Kerns änka *Anna Kern* må från och med den 1 juni 1925, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 444 kronor, under iakttagande därav att vid första utbetalningen av understödet avdrag göres, motsvarande den till änkan Kern jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juli 1925 utbetalade gratifikationen.

Av utredningen i ärendet framgår, att Kern 1888 anställdes vid beskickningen i Wien, där han sedermera intill sitt den 11 maj 1925 timade frånfalle haft oavbruten tjänstgöring och med stort nit och trohet fullgjort sin tjänst såsom kanslivaktmästare. Sedan ingången av år 1922 har han uppburit avlöning av statsmedel, under de sista åren med 1,200 kronor för år. Hans änka, född den 23 mars 1861, är så gott som utan inkomst och saknar på grund av sitt hälsotillstånd och sin ålder möjlighet att genom eget arbete förtjäna sitt uppehälle. Hon har en son, vilken, musikanter till yrket, på grund av rådande förhållanden nästan ständigt är utan arbetsanställning. Genom beslut den 17 juli 1925 har Kungl. Maj:t tillerkänt änkan Kern en gratifikation av 300 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Utskottet har på grund av de i ärendet åberopade omständigheterna och med hänsyn till riksdagens beslut i vissa liknande fall funnit sig böra tillstyrka, att pension av statsmedel beredes änkan Kern under hennes återstående livstid. Beloppet av denna pension synes emellertid, i enlighet med vad utskottet i annat sammanhang angivit, böra bestämmas till 384 kronor årligen.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att kanslivaktmästaren vid beskickningen i Wien Alois Kerns änka *Anna Kern* må från och med den 1 juni 1925, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 384 kronor, under iakttagande därav att vid första utbetalningen av understödet avdrag göres, motsvarande den till änkan Kern jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juli 1925 utbetalade gratifikationen.

6:o.

Ang.
pension åt
änkor efter
vissa daglö-
nare vid flot-
tans varv i
Karlskrona.

Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1926 dagtecknad proposition nr 129, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att nedannämnda änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen *Sven Peter Johanssons änka Kristina Albertina Johansson*, *Petter August Viktor Karlssons änka Gerda Matilda Karlsson*, *Johan Alfred Anderssons änka Frida Charlotta Andersson*, *Hans Ottossons änka Maria Charlotta Ottosson*, *Sven Otto (Svensson) Alexanderssons änka Hilda Ma-*

ria *Alexandersson*, Johan Erik Oscar Karlssons änka *Karolina Karlsson*, Sven Anderssons änka *Ingrid Andersson*, Ernst Gustaf Hellströms änka *Hilda Kristina Hellström*, Karl Vilhelm Dahlströms änka *Wilhelmina Dahlström*, Viktor Emanuel Nilssons änka *Ellen Sofia Nilsson*, Karl August Olssons änka *Hilda Otilia Olsson* och Axel Vilhelm Strömblads änka *Elina Amalia Strömblad* må från och med den 1 januari 1926 komma i åtnjutande av årliga pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 324 kronor för envar, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att *Sven Peter Johansson* varit anställd såsom daglönare vid varvet under tiden den 14 april 1892—den 31 december 1922; att han avlidit den 19 juli 1923 och efterlämnat änkan *Kristina Albertina Johansson*, född den 2 januari 1866, som på grund av sjukdom (ögonsjukdom med höggradigt nedsatt synförmåga) är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig: samt att stärbhuset äger fast egendom till ett taxeringsvärde av 4.500 kronor, vilken fastighet dock besväras av inteckningar å sammanlagt 3,100 kronor;

att *Petter August Viktor Karlsson* varit anställd såsom daglönare vid varvet från och med den 11 oktober 1900 intill sin död den 27 augusti 1920; att han efterlämnat änkan *Gerda Matilda Karlsson*, född den 1 augusti 1881, och 10 barn, födda 1904—1919, därav 6 under 16 år: samt att änkan, vilkens arbetsförmåga är i hög grad nedsatt på grund av sjukdom (magsår), åtnjuter fattigvårdsunderstöd sedan den 1 maj 1921 för sig själv med 15 kronor i månaden och för sina 5 yngsta barn med likaledes 15 kronor i månaden för vart och ett av dem;

att *Johan Alfred Andersson* varit anställd såsom daglönare vid varvet från och med den 1 december 1881 intill sin död den 13 augusti 1924; att han efterlämnat änkan *Frida Charlotta Andersson*, född den 18 maj 1873, vilkens arbetsförmåga på grund av sjukdom (höggradig nervsvaghet) är i hög grad nedsatt; samt att stärbhuset äger fast egendom till ett taxeringsvärde av 8.000 kronor, vilken fastighet dock besväras av inteckningar å sammanlagt 5.500 kronor:

att *Hans Ottosson* varit anställd vid flottan från och med den 1 maj 1890 till och med den 12 april 1894 och därefter såsom daglönare vid varvet från sistnämnda dag intill sin död den 13 april 1922; att han efterlämnat änkan *Maria Charlotta Ottosson*, född den 8 februari 1875, samt 4 barn under 18 år: att änkan, vilkens arbetsförmåga på grund av sjukdom (dövhet med yrsel) är nedsatt, sedan den 1 augusti 1922 åtnjuter fattigvårdsunderstöd för 3 av barnen med 12 kronor i månaden för ett vart av dem: samt att det fjärde barnet, en sinnessjuk dotter, åtnjuter full försörjning på det allmännas bekostnad;

att *Sven Otto (Svensson) Alexandersson* varit anställd vid varvet från och med den 30 augusti 1897 intill sin död den 30 september 1919; att han efterlämnat änkan *Hilda Maria Alexandersson*, född den 30 september 1868, och ett barn under 18 år; samt att änkan, som på grund av sjukdom (blodpropp jämte bensår) är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig, sedan den 1 maj 1920 åtnjuter understöd, vilket numera uppgår till 20 kronor i månaden:

att *Johan Erik Oscar Karlsson* varit anställd som daglönare vid varvet från och med den 13 april 1893 intill sin död den 22 maj 1924; att han efterlämnat änkan *Karolina Karlsson*, född den 1 februari 1875, och ett barn under 16 år: samt att änkan, som på grund av sjukdom (kronisk ledgångsreumatism) är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig, åtnjuter fattigvårdsunderstöd för barnet sedan den 1 oktober 1924 med 15 kronor i månaden och för sig själv sedan den 1 april 1925 med likaledes 15 kronor i månaden:

att *Sven Andersson* varit anställd såsom daglönare vid varvet från och med den 16 april 1894 intill sin död den 16 januari 1918; att han efterlämnat änkan *Ingrid Andersson*, född den 4 februari 1864; samt att hon, som på grund av sjukdom (astma med hjärtsvaghet) är oförmögen till allt arbete, sedan den 1 mars 1918 åtnjuter fattigvårdsunderstöd, vilket numera uppgår till 20 kronor i månaden;

att *Ernst Gustaf Hellström* varit anställd såsom daglönare vid varvet från och med den 8 juli 1885 intill sin död den 27 mars 1913; att han efterlämnat änkan *Hilda Kristina Hellström*, född den 16 april 1868, och ett barn under 16 år; samt att änkan, som på grund av sjukdom (ledgångsreumatism, gallsten och åderbråck) är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig, sedan den 1 maj 1913 åtnjuter fattigvårdsunderstöd för sig själv och barnet, utgående med respektive 15 kronor och 10 kronor i månaden;

att *Karl Vilhelm Dahlström* varit anställd dels vid Pontonjärbataljonen under tiden den 9 mars 1881—den 9 mars 1885, dels såsom daglönare vid varvet från och med den 4 januari 1897 intill sin död den 11 augusti 1924; att han efterlämnat änkan *Wilhelmina Dahlström*, född den 21 oktober 1859; samt att hon, som på grund av sjukdom (åderförkalkning) är fullständigt oförmögen till arbete, icke åtnjuter något fattigvårdsunderstöd;

att *Viktor Emanuel Nilsson* varit anställd dels vid sjömanskåren under tiden den 31 augusti 1890—den 29 augusti 1898, dels såsom daglönare vid varvet från och med den 1 september 1898 intill sin död den 30 oktober 1921; att han efterlämnat änkan *Ellen Sofia Nilsson*, född den 8 januari 1873, och 3 barn under 16 år; samt att änkan, som på grund av sjukdom (nervsvaghet) har i hög grad nedsatt arbetsförmåga, sedan den 1 juni 1922 åtnjuter fattigvårdsunderstöd för barnen, vilket numera utgår med 10 kronor i månaden för vart och ett av dem;

att *Karl August Olsson* varit anställd såsom daglönare vid varvet från och med den 4 december 1905 intill sin död den 6 januari 1922; att han efterlämnat änkan *Hilda Otilia Olsson*, född den 14 december 1874, och 3 barn under 16 år; samt att änkan, som på grund av sjukdom (fallandesjuka) är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig, sedan den 25 januari 1922 för sig och sina barn åtnjuter fattigvårdsunderstöd, vilket numera utgår med, för månad räknat, 10 kronor för henne själv och 15 kronor för vart och ett av de två yngsta barnen;

att *Axel Vilhelm Strömblad* varit anställd såsom daglönare vid varvet under tiden den 14 juni 1898—den 30 september 1899, då han på egen begäran beviljades avsked, samt från och med den 11 april 1900 intill sin död den 11 april 1918; att han efterlämnat änkan *Elina Amalia Strömblad*, född den 25 oktober 1872; samt att hon, som på grund av sjukdom (hjärtfel och kronisk ledgångsreumatism) är oförmögen till sådant arbete, varmed hon kan försörja sig, sedan den 1 juni 1918 åtnjuter fattigvårdsunderstöd med 10 kronor i månaden.

Marinförvaltningen har hemställt, att till riksdagen måtte avlätas framställning om beredande åt en var av ifrågavarande änkor av ett årligt understöd, vilket i likhet med vad riksdagen förut medgivit vissa daglönaränkor (skrivelserna nr 322, punkt 19, år 1923, och nr 108, punkt 9, år 1924), syntes för envar av dem böra sättas till 200 kronor att utgå från och med den 1 januari 1925.

Statskontoret, som icke haft något att i och för sig erinra mot marinförvaltningens förslag, har föreslagit att pensionsbeloppen måtte omräknas så att de kunde betraktas såsom nyreglerade och alltså bestämmas till 324 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

På de skäl, som i statsrådsprotokollet blivit åberopade, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att understöd av statsmedel beredas ifrågavarande änkor under deras återstående livstid. Vad angår storleken av dessa understöd vill utskottet erinra att, såsom i annat sammanhang framhållits, änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, vilka ansetts böra pensioneras, i de flesta fall, liksom flertalet änkor efter statstjänare i jämförlig ställning, under de senare åren pläгат erhålla understöd till belopp av 300 kronor för år, motsvarande nyreglerade änkepensioner å 444 kronor. Under sådana förhållanden har utskottet funnit skäl föreligga att för nu ifrågavarande änkor tillstyrka högre pensionsbelopp än de av Kungl. Maj:t föreslagna, vilka motsvara oreglerade änkepensioner till belopp av 200 kronor. Med hänvisning till vad utskottet förut i detta utlåtande anfört angående önskvärdheten av att söka ernå en utjämning av pensionsbeloppen för änkor efter befattningshavare av här avsedda och med dem närmast jämförliga kategorier har utskottet därvid ansett sig böra stanna vid att förorda understödsbelopp av 384 kronor för år.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att nedannämnda änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen Sven Peter Johanssons änka Kristina Albertina Johansson, Petter August Viktor Karlssons änka Gerda Matilda Karlsson, Johan Alfred Anderssons änka Frida Charlotta Andersson, Hans Ottossons änka Maria Charlotta Ottosson, Sven Otto (Svensson) Alexanderssons änka Hilda Maria Alexandersson, Johan Erik Oscar Karlssons änka Karolina Karlsson, Sven Anderssons änka Ingrid Andersson, Ernst Gustaf Hellströms änka Hilda Kristina Hellström, Karl Vilhelm Dahlströms änka Wilhelmina Dahlström, Viktor Emanuel Nilssons änka Ellen Sofia Nilsson, Karl August Olssons änka Hilda Ottilia Olsson och Axel Vilhelm Strömblads änka Elina Amalia Strömblad, må från och med den 1 januari 1926 komma i åtnjutande av årliga pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 384 kronor för envar, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.

7:o.

I punkten 2:o av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att mösskräddaren Lars Johan Åkerholms änka, *Anna Augusta Åkerholm, född Nordström*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

*Ang.
pension åt
änkan Anna
Augusta
Åkerholm,
född Nord-
ström.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lars Johan Åkerholm, vilken avled den 28 januari 1919, alltsedan år 1871 och till sin död utfört mösskrädderi-

arbete för Vendes artilleriregementes räkning; att Åkerholm, som icke varit fast anställd vid regementet, verkställt arbetet i sitt hem och mot betalning per styck; att arbetet i fråga utgjort Åkerholms uteslutande sysselsättning under förenämnda tid av omkring 48 år; samt att Åkerholm alltsedan år 1881 i arbetet biträtts av sin hustru, vilken efter mannens död fortsatt med utförande av reparationer utav mössor för regementet.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes änkan Åkerholm. Beloppet av denna pension torde emellertid i enlighet med vad under nästföregående punkt förordats böra bestämmas till 384 kronor årligen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att mösskräddaren Lars Johan Åkerholms änka, Anna Augusta Åkerholm, född Nordström, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

8:o.

Ang. pension åt änkan Johanna Maria Johansson, född Johansson. I punkten 3:o av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad, vallmästaren Claes Linus Johanssons änka *Johanna Maria Johansson, född Johansson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Claes Linus Johansson av 1924 års riksdag beviljats en årlig pension av 600 kronor, att utgå från och med den 1 december 1923; att han avlidit redan den 25 december 1924; att änkan Johansson är född den 16 september 1862; samt att hon ej har några tillgångar och ej kan försörja sig genom eget arbete, då hon är klen till hälsan och på grund av sin ålder mindre arbetsför.

I övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet. Utskottet har icke annat att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag än att pensionsbeloppet, i enlighet med av utskottet förut angivna grunder, synes böra bestämmas till 384 kronor.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad, vallmästaren Claes Linus Johanssons änka *Johanna Maria Johansson, född Johansson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

9:o.

Under punkten 4:o av propositionen nr 129 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att skogvaktaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Ludvig Petterssons änka *Augusta Pettersson, född Pettersson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Ang.
pension åt
änkan
Augusta
Pettersson,
född Petters-
son.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ludvig Pettersson av 1908 års riksdag beviljats en årlig pension av 300 kronor; att Pettersson avlidit redan under år 1909; samt att änkan Pettersson, som är född den 28 juni 1856, ej äger andra tillgångar än en folkpension av 29 kronor 60 öre i kvartalet samt bostadsförmån i en henne och hennes dotter tillhörig stuga.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som anser att pensionsbeloppet jämväl i nu förevarande fall bör bestämmas till 384 kronor årligen, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att skogvaktaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Ludvig Petterssons änka *Augusta Pettersson, född Pettersson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

10:o.

Under punkten 5:o av förevarande proposition nr 129 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Olof Olssons änka *Hilda Amalia Olsson, född Cedergren*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 324 kronor.

Ang.
pension åt
änkan *Hilda*
Amalia Olsson,
född
Cedergren.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Olsson, efter att tidigare hava haft anställning vid Svea artilleriregemente, varit anställd vid ingenjördepartementet från och med den 9 april 1883 till och med den 29 april 1911, då han avgick med pension; att hans änka, som är född den 13 november 1861, genom olycksfall vid arbete i Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning fått sin arbetsförmåga i hög grad nedsatt; att hon vid tidpunkten för olycksfallet omkring två år varit anställd vid tvättinrättningen; att hon sedan mannens död år 1924 endast haft sin pension från allmänna pensionsförsäkring — omkring 130 kronor om året — att leva av; samt att hon har två fullvuxna barn, en son och en dotter, vilka dock icke kunna lämna något bidrag till moderns uppehälle.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en till utskottet hänvisad, inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion

Motion
II: 11.

nr 11, vari hemställt, »att riksdagen måtte bevilja f. d. daglönaren vid Karlskrona kronovarv nr 946 Karl Olof Olssons änka, Hilda Amalia Olsson, ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå från 1 januari 1926 under hennes återstående livstid.»

I fråga om motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Utskottet. Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes änkan Olsson. Beloppet av denna pension synes i enlighet med utskottets förslag under närmast föregående punkter böra bestämmas till 384 kronor årligen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och förenämnda motion II: 11, må medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Olof Olssons änka Hilda Amalia Olsson, född Cedergren, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

11:o.

Ang. pension åt änkan Mia Berglund, född Karlsson. Kungl. Maj:tt föreslår i punkten 6:o av berörda proposition nr 129 riksdagen medgiva, att månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl August Berglunds änka Mia Berglund, född Karlsson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karl August Berglund varit anställd såsom daglönare och månadslönare vid varvets byggnadsdepartement från och med den 22 november 1910 till sin död den 12 mars 1924; att han vid dödstillfället uppbar avlöning med 2,388 kronor för år jämte dyrtidstillägg efter de grunder, som gälla för oreglerade verk; att företagen bouppteckning efter den avlidne utvisade en behållning av 5,819 kronor 53 öre, varav vid sedermera företaget arvsskifte mellan Berglunds änka och dotter av då återstående kapitalbehållning ett belopp av 2,068 kronor 88 öre tillkommit dem vardera; samt att änkan Berglund, som på grund av sjukdom är oförmögen att genom arbetet försörja sig, är i behövande omständigheter.

I fråga om utredningen i övrigt åberopar utskottet innehållet i propositionen.

Motion II: 2. I samband med ifrågavarande framställning har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 2, däri motionären hemställt, »att varvskontoristen Carl August Berglunds änka Mia Berglund, född Carlsson, må från och med år 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kr.».

Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisar utskottet till motionen jämte därvid fogade bilagor.

Med hänsyn till de i ärendet åberopade omständigheterna har utskottet funnit skäl föreligga att tillstyrka en pension av statsmedel till änkan Berglund under hennes återstående livstid. Utskottet anser emellertid anledning saknas att i detta fall förorda ett högre pensionsbelopp än vad utskottet under närmast föregående punkter tillstyrkt eller 384 kronor årligen; och får utskottet alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och berörda motion II: 2, må medgiva, att månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl August Berglunds änka Mia Berglund, född Karlsson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

12:o.

Under punkten 7:o av propositionen nr 129 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att hushållerskan *Emma Johanna Carlsdotter* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande civilstånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Ang.
pension åt
hushåller-
skan *Emma
Johanna
Carlsdotter.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att förrådsarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Carl August Jonsson, vilken avled den 11 december 1914 i en ålder av i det närmaste 68 år, alltsedan år 1875 och till sin död, eller under en tid av omkring 40 år, varit anställd såsom arbetare vid nämnda intendenturförråd; att han under större delen av berörda anställningstid, eller från och med år 1878 och till sin död, sammanbott med hushållerskan *Emma Johanna Carlsdotter*, som är född den 26 november 1847; att han med henne har tvenne barn, en son, född år 1878, och en dotter, född år 1879; samt att sonen är sjuklig och arbetslös och liksom dottern, vilken är gift, ur stånd att försörja sin moder.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad i propositionen blivit upplyst rörande hushållerskan *Carlsdotters* förhållande till avlidne förrådsarbetaren *Jonsson* har utskottet, om ock med någon tvekan, ansett henne kunna i förevarande hänseende likställas med änka. Vid sådant förhållande har utskottet, på grund av de omständigheter som föreligga i detta fall, icke velat motsätta sig att pension beredes hushållerskan *Carlsdotter*. Beloppet av pensionen synes böra bestämmas till 384 kronor årligen.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att hushållerskan *Emma Johanna Carlsdotter* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande civilstånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

13:o.

Ang.
 »ärligt under-
 stöd åt vissa
 änkor efter
 befattnings-
 havare vid
 flottans varv
 i Karls-
 krona.

I en inom första kammaren väckt motion nr 27 har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna envar av f. d. förmannen *Carl Johan Edvard Nyströms änka Ingrid Nyström, född Olsson*, f. d. daglönaren *August Baleks änka Berta Louise Sofia Hildegard Balck, född Karlsson*, samt f. d. daglönaren *Gustaf Adolf Vilhelm Lohmans änka Helena Lohman, född Petersson*, ett årligt understöd av 300 kronor att utgå från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i förevarande ärenden inhämtas bland annat följande:

Carl Johan Edvard Nyström antogs den 1 november 1873 till daglönare vid flottans varv i Karlskrona och erhöll den 28 februari 1922 efter en väl vitsordad tjänstetid av mer än 48 år avsked ur tjänsten med pension. Nyström har sedermera avlidit, efterlämnande änka *Ingrid Nyström, född Olsson*. Änkan, som är född den 25 januari 1860, är enligt läkarbetyg på grund av kronisk hjärtsjukdom (cardiosclerosis) varaktigt oförmögen till arbete samt befinner sig, enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat, i behövande villkor. Enligt vad i motionen uppgivits saknar hon anhöriga, som kunna draga försorg om henne under hennes återstående livstid.

August Balck var född den 29 maj 1852 och antogs som daglönare vid ingenjördepartementet å flottans varv i Karlskrona den 12 april 1888, där han väl vitsordad kvarstod i tjänst intill sin död den 4 februari 1917. Änkan *Berta Louise Sofia Hildegard Balck, född Karlsson*, är född den 24 juni 1854 och befinner sig enligt vad vederbörande pastorsämbete betygat i behövande villkor. Hon är enligt läkarbetyg på grund av åderförkalkning oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig, samt saknar enligt uppgift i motionen anhöriga, som kunna draga försorg om henne.

Gustaf Adolf Wilhelm Lohman var född den 26 november 1862. Efter anställning vid flottans sjömanskår under tiden den 1 september 1881—11 april 1902 antogs han till daglönare vid artilleridepartementet i Karlskrona den 17 april 1902, där han väl vitsordad kvarstod i tjänst intill sin död den 7 mars 1923. Hans efterlämnade änka *Helena Lohman, född Petersson*, är född den 28 maj 1866 och enligt läkarintyg på grund av sjukdom (åderförkalkning med stark blodtrycksstegring och hjärtförändringar jämte ledgångsreumatism) för all framtid oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig. Hon befinner sig enligt vad pastorsämbete bestyrkt i behövande levnadsvillkor. Enligt vad i motionen uppgivits saknar hon anhöriga, som kunna draga försorg om henne.

Utskottet. Samtliga de personer, för vilka i förevarande motion begäres understöd, äro änkor efter anställningshavare, vilka under jämförelsevis lång tid tjänat staten. Änkorna hava uppnått respektive 66, 71 och 59 års ålder samt äro enligt läkarintyg på grund av sjukdom oförmögna till arbete, med vilket de kunna försörja sig. Av handlingarna att döma synas de även vara i sådana ekonomiska

omständigheter, att behov av understöd torde få anses föreligga. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att årliga understöd beredas dem från allmänna indragningsstaten. Dessa understöd synas, i enlighet med vad utskottet i åtskilliga föregående punkter föreslagit, böra bestämmas till 384 kronor årligen. Understöden torde på sätt motionären hemställt böra beviljas från och med den 1 januari 1926.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 27, må medgiva, att envar av förmannen Carl Johan Edvard Nyströms änka Ingrid Nyström, född Olsson, daglönaren August Balcks änka Berta Louise Sofia Hildegard Balck, född Karlsson, samt daglönaren Gustaf Adolf Wilhelm Lohmans änka Helena Lohman, född Petersson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

14:o.

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 58 har hemställt, »det riksdagen ville medgiva, att månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Fritz Hammars änka *Emelie Maria Hammar, född Jakobsson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra (300) kronor».

*Ang.
årligt under-
stöd åt må-
nadslönaren
vid flottans
varv i Karls-
krona F.
Hammars
änka.*

Med avseende å vad motionären anført till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Fritz Persson Hammar, som var född den 1 september 1877, antogs till daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 22 januari 1900, där han befordrades till månadslönare (ritare vid ingenjördepartementets ritkontor) den 1 oktober 1913, i vilken senare befattning han kvarstod till sin död den 21 april 1920. Vid sitt frånfälle efterlämnade han änka, Maria Hammar, född Jakobsson den 12 april 1878, samt en son född den 15 augusti 1911. Enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat befinner sig änkan Hammar i behövande villkor.

Utskottet vill erinra, att frågan om beredande av pension åt änkan Hammar i anledning av väckt motion var föremål för prövning av 1921 års riksdag. Efter att i ärendet hava inhämtat yttranden av direktionen över flottans pensionskassa och statskontoret avstyrkte utskottet bifall till motionen. Utskottets hemställan vann riksdagens bifall.

Utskottet vill vidare erinra att, såsom också motionären framhållit, 1925 års riksdag efter framställning av Kungl. Maj:t beviljat änkan efter månadslönaren Fritz Hammars broder, ritaren Axel Irenaius Persson Hammar, en årlig pension av 300 kronor. I utlåtande (nr 33, punkten 33) rörande sistberörda

ärende framhöll bankoutskottet, att änkan Hammar uppnått en ålder av endast 43 år samt att någon antydan om att hon skulle vara sjuklig icke förekomme i handlingarna. Under sådana förhållanden hade utskottet ansett någon änkepension till henne icke böra ifrågakomma. Då emellertid änkan Hammar hade att draga försorg om två minderåriga barn, förordade utskottet att understöd bereddes i form av uppfostringsbidrag till belopp av 100 kronor årligen för vartdera barnet. Vid behandling av ärendet stannade riksdagens kamrar i skiljaktiga beslut, i det att första kammaren biföll vad utskottet hemställt, medan andra kammaren biföll ett reservationsvis framställt yrkande om pension till änkan Hammar med 300 kronor. Vid gemensam omröstning beslöt riksdagen i enlighet med sistnämnda yrkande.

Utskottet.

Såsom utredningen i ärendet utvisar, har frågan om beredande av understöd åt månadslönaren Fritz Hammars änka redan år 1921 varit föremål för riksdagens prövning, därvid riksdagen avslagit gjord framställning om sådant understöd. Av handlingarna i det då föreliggande ärendet framgår, att riksdagens ståndpunkt föranleddes dels av principiella betänkligheter, dels ock av det förhållandet, att änkan Hammar vid mannens död endast uppnått 42 års ålder samt syntes vara frisk och arbetsför.

Med hänsyn till 1921 års riksdags beslut har utskottet ansett det innebära betänkligheter att nu tillstyrka pension eller därmed jämförligt understöd åt änkan Hammar. I varje fall lärer ett förslag i sådan riktning icke kunna framläggas på grundval av den föreliggande utredningen. Närmare upplysningar angående änkan Hammars ekonomiska förhållanden och sysselsättning m. m. saknas nämligen, varjämte antydan ej förefinnes om att hon skulle vara sjuklig. Därest vid en mera ingående utredning i nu angivna avseenden skulle påvisas förhållanden, vilka finnas tala för beviljande av understöd åt änkan Hammar, synes frågan om sådant understöd böra i vanlig ordning göras till föremål för prövning av vederbörande myndigheter.

På grund av vad nu anförts har utskottet ansett den väckta motionen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd; och får utskottet alltså hemställa,

att förevarande motion I: 58 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

15:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt tre
varvsarbe-
taränkor.*

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 59 hemställes, »att riksdagen ville bevilja en var av varvsarbetaränkorna *Sofia Andersson, född Petersson, Hanna Karolina Liljegren, född Nilsson, och Elina Kristina Jonsson, född Persson*, ett årligt understöd av trehundra (300) kronor att utgå från allmänna indragningsstaten från och med år 1926 och så länge de förbliva i sitt änkestånd».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande:

Håkan Andersson, som var född den 8 april 1844, blev efter tidigare anställningar vid vissa fyrbyggnadsarbeten för statens räkning antagen till daglönare

(murare) vid flottans varv i Karlskrona den 10 mars 1884, i vilken anställning han kvarstod till den 30 april 1908, då han erhöll avsked med pension. Andersson avled den 19 februari 1922. Änkan Andersson är född den 12 juni 1848 och sålunda närmare 78 år gammal. Enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat är hon medellös. I motionen har uppgivits, att hon äger barn, vilka emellertid på grund av arbetslöshet äro ur stånd att bidra till moderns uppehälle.

Karl Håkansson Liljegren var född den 24 december 1874 och antogs den 12 september 1907 till daglönare vid flottans varv i Karlskrona, där han kvarstod i tjänst till sin död den 11 februari 1923. Änkan Hanna Karolina Liljegren, född Nilsson den 27 november 1877, är enligt intyg av vederbörande pastorsämbete i behov av understöd. Enligt läkarbetyg lider hon av högersidigt ljumskbräck och nervositet, i följd varav hennes arbetsförmåga är i hög grad nedsatt.

Karl Gunnar Johnsson var född den 28 augusti 1884, antogs som daglönare vid artilleridepartementet vid flottans varv i Karlskrona den 5 juni 1902, erhöll avsked på egen begäran den 31 juli 1907, antogs till daglönare vid ingenjördepartementet vid nämnda varv den 21 april 1908 och avled den 17 mars 1912. Vid sitt frånfälle efterlämnade han änka, Elina Kristina Johnsson, född Persson den 28 september 1875, samt en dotter, född 1909, och en son född 1912. Beträffande änkan Johnssons ekonomiska förhållanden har någon utredning icke förebragts. Enligt läkarintyg lider hon av blodbrist och nervositet, i följd varav hennes arbetsförmåga är i hög grad nedsatt.

Vad först angår frågan om understöd av statsmedel åt änkan Sofia Andersson har utskottet med hänsyn till hennes höga ålder och mannens jämförelsevis långa anställningstid i statens tjänst samt övriga i motionen åberopade omständigheter funnit sig böra tillstyrka, att sågant understöd i detta fall beredes. Understödet synes i överensstämmelse med vad utskottet i detta utlåtande för liknande fall tillstyrkt böra bestämmas till ett belopp av 384 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1926 utgå å allmänna indragningsstaten.

Utskottet.

Vidkommande förslaget, i vad det avser änkan Hanna Karolina Liljegren, har utskottet funnit tveksamt, huruvida understöd av statsmedel bör beviljas henne. I varje fall har den nu föreliggande utredningen synt utskottet icke utgöra tillräckligt stöd för en hemställd därom. Frågan huruvida understöd i detta fall bör utgå läser därför böra bliva beroende av en närmare utredning samt för den skull i vanlig ordning göras till föremål för prövning av vederbörande myndigheter. Under sådana förhållanden synes den väckta motionen i nu förevarande del icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad slutligen angår förslaget om beredande av understöd åt änkan Elina Kristina Johnsson, framgår av utredningen att mannens tjänstetid i statens tjänst uppgått till allenast omkring 9 år samt att änkan vid mannens frånfälle endast uppnått 36 års ålder. Under sådana förhållanden har utskottet icke funnit skäl föreligga att tillstyrka beredande av under-

stöd, så mycket mindre som några särskilt ömmande omständigheter beträffande änkan Johnssons hälsotillstånd eller ekonomiska förhållanden icke påvisats. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionärens förslag jämväl i vad det avser änkan Johnsson.

På grund av vad sålunda blivit anfört får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 59, må medgiva, att förre daglönaren Håkan Anderssons änka, Sofia Andersson, född Petersson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor;

b) att berörda motion I: 59, i vad den avser understöd åt änkan Hanna Karolina Liljegren, född Nilsson, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

c) att ifrågavarande motion I: 59, i vad den avser understöd åt änkan Elina Kristina Johnsson, född Persson, icke heller må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

16:o.

Ang.
årliga un-
derstöd åt
avlidne kor-
pralen F. O.
Gustafssons
minderåriga
barn.

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 4 har hemställts, »att riksdagen ville besluta, att vartdera av avlidne korpralen *Frans Olof Gustafssons minderåriga barn, Aina Linnea Margareta och Astrid Viola Victoria*, må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av etthundra kronor».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingar i ärendet framgår, att korpralen Gustafsson, som enligt uppgift i motionen avlidit den 27 december 1922, räknat en tjänstgöringstid i statens tjänst av över 30 år. Hustrun hade redan tidigare avlidit. Vid sitt frånfälle efterlämnade Gustafsson 9 barn, beträffande vilka i ett vid motionen fogat intyg lämnats följande uppgifter:

»Av samtliga hans nio barn torde emellertid nu nedanstående kunna försörja sig själva:

Två söner, vilka vistas i Amerika, resp. 30 och 28 år gamla.

En son, f. d. signalmatros, som f. n. på grund av lungtuberkulos vistas å Spenshult sanatorium, 26 år gammal, och som har sökt understöd genom riks-försäkringsanstalten.

En son, som är 2. kl. sjöman vid 1. ek. kompaniet, 18 år gammal.

Tre döttrar, som innehava platser, resp. 22, 20 och 17 år.

Däremot äro hans yngsta barn, tvenne flickor resp. 12 och 10 år gamla, som hittills varit utackorderade på grund av hemmets splittring efter faderns död — modern död redan 1915 — i en mycket bekymmersam ställning.»

Beträffande de i motionen avsedda barnen har utskottet inhämtat, att de underhållas på vederbörande kommuns bekostnad.

De omständigheter, som åberopats i ärendet, hava synts utskottet motivera, att något understöd av allmänna medel beredes avlidne korpralen Gustafssons minderåriga barn. Vad angår storleken av sådant understöd må erinras, att utskottet i detta utlåtande i ett par fall tillstyrkt s. k. barnpensioner till belopp av 120 kronor årligen. I nu förevarande fall torde emellertid vid avvägande av understödsbeloppen — såsom tidigare stundom ägt rum — hänsyn böra tagas till att de minderåriga barnen sakna såväl fader som moder. Denna omständighet synes påkalla något högre understödsbelopp; och har utskottet i sådant avseende ansett sig böra förordna ett belopp av 168 kronor årligen för vartdera barnet. Understöden torde böra beviljas från och med den 1 januari 1926, att utgå å allmänna indragningsstaten till och med utgången av det kalenderår, då vederbörande uppnår 18 års ålder.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 4, må medgiva, att vartdera av avlidne korpralen Frans Olof Gustafssons minderåriga barn Aina Linnéa Margareta och Astrid Viola Victoria må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 168 kronor.

17:o.

I en inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion nr 10 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja avlidne f. d. daglönaren vid Karlskrona kronovarv, nr 43 August Johansson Sandgrens änka, *Bertha Sandgren*, ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå från 1 januari 1926 under hennes återstående livstid».

Ang.
årligt under-
stöd åt förre
daglönaren
A. Johans-
son Sand-
grens änka.

I fråga om motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att August Johansson Sandgren, som var född den 2 februari 1845, antogs till daglönare vid artilleridepartementet i Karlskrona den 9 augusti 1875, att han uppflyttats till förman den 2 januari 1905 samt erhållit avsked på egen begäran den 31 augusti 1905. Sandgren avled den 2 februari 1923, efterlämnande änka, född Åkesdotter den 25 oktober 1844. Änkan Sandgren är, enligt vad i motionen uppgivits, oförmögen att genom arbete försörja sig samt har medel för sitt uppehälle endast för den allra närmaste tidens behov.

Då änkan Sandgren uppnått en ålder av över 81 år och synes vara i behov av ekonomiskt understöd, har utskottet med hänsyn även till mannens jämförelsevis långa tjänstetid ansett sig böra tillstyrka att sådant understöd beredes henne från allmänna indragningsstaten. Understödet synes i enlighet med vad utskottet i detta utlåtande beträffande liknande fall tillstyrker böra be-

Utskottet.

stämmas till 384 kronor årligen, att utgå från och med den 1 januari 1926 under änkan Sandgrens återstående livstid, så länge hon förbliver ogift.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 10, må medgiva, att daglönaren August Johansson Sandgrens änka, Bertha Sandgren, född Åkesdotter, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

18:o.

Ang. årligt understöd åt daglönaren J. A. Månssons änka. I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 23 har föreslagits, »att riksdagen ville besluta, att daglönarens vid flottans varv i Karlskrona Johan August Månssons änka *Henrika Katarina Mariana Månsson, född Karlholm*, må så länge hon befinner sig i sitt nuvarande änkestånd från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor».

Med avseende å motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen jämte vid densamma fogade avskrifter.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat, att Johan August Månsson, som var född den 28 juli 1868, efter anställning som matros från och med den 1 maj 1889 antogs till daglönare vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona den 30 mars 1893. Månsson avled å flottans sjukhus i Karlskrona den 25 april 1925, efterlämnande änka, född den 26 augusti 1866 samt fyra barn, nämligen en son född 1898 och tre döttrar, födda respektive 1900, 1903 och 1908. Änkan är enligt läkarbetyg på grund av sjuklighet oförmögen att försörja sig själv och enligt intyg av vederbörande pastorsämbete medellös. Såvitt införskaffade uppgifter giva vid handen, synes hon icke kunna påräkna nämnvärd hjälp av sina barn.

Utskottet. Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, och i betraktande av riksdagens beslut i åtskilliga likartade fall har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att understöd av statsmedel beredes änkan Månsson. Detta understöd synes i överensstämmelse med vad utskottet i detta utlåtande för likartade fall förordar böra bestämmas till 384 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1926 utgå å allmänna indragningsstaten.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 23, må medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Johan August Månssons änka *Henrika Katarina Mariana Månsson, född Karlholm*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

19:o.

Uti en inom andra kammaren av herr *Sjöström* väckt motion nr 271 hemställes, »att riksdagen måtte besluta bevilja änkan *Anna Greta Blomgren, född Sköld*, ett årligt understöd å 300 kronor att utgå från och med år 1926.»

Ang.
årligt un-
derstöd åt
änkan *Anna
Greta Blom-
gren, född
Sköld.*

Utskottet tillåter sig beträffande motiveringen att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att änkan Blomgrens man, skrädderiarbetaren vid Hallands regemente *Johan Alfred Blomgren*, var född den 6 juni 1848 och efter mer än 50 års anställning i statens tjänst av 1922 års riksdag tillerkändes en årlig pension av 700 kronor. Blomgren har numera avlidit, efterlämnande änka, född *Sköld* den 3 februari 1855 och alltså 71 år gammal. Enligt vad vederbörande fattigvårdsmyndighet intygat är änkan Blomgren medellös och enligt läkarbetyg är hon på grund av sjuklighet oförmögen att genom arbete försörja sig.

Med hänsyn till de förhållanden, som åberopats beträffande änkan Blomgren, och i betraktande av mannens långvariga anställning i statens tjänst har utskottet funnit sig böra tillstyrka att understöd av statsmedel i förevarande fall beviljas. Understödet synes böra bestämmas till 384 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1926 utgå å allmänna indragningsstaten.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 271, må medgiva, att förre skrädderiarbetaren *Johan Alfred Blomgrens* änka, *Anna Greta Blomgren, född Sköld*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

20:o.

I en inom andra kammaren av herr *Kloo* väckt motion nr 278 har hemställts, »att riksdagen må medgiva, att vart och ett av avlidne daglönaren *Gustaf Albert Peterssons* och hans efterlämnade änkas, *Ellen Elisabet Petersson, f. Börjesson, minderåriga barn Bengt Martin, Magda Signe Maria och Astrid Elisabet* må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av etthundra kronor.»

Ang.
årliga un-
derstöd åt
daglönaren
*G. A. Peters-
sons minder-
åriga barn.*

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Gustaf Albert Petersson*, som var född den 26 december 1889, antogs till daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 21 juli 1913 samt avled den 12 april 1921 efter en anställningstid av icke fullt 8 år. Vid sitt frånfälle efterlämnade han änka, *Ellen Elisabet Petersson, född Börjesson* den 8 november 1889, samt tre barn, födda respektive 1914, 1916 och 1919.

Med hänsyn till daglönaren *Peterssons* korta anställningstid i statens tjänst och då hans efterlämnade änka, som endast är 36 år gammal, såvitt handlin-

Utskottet.

garna utvisa är frisk och torde kunna genom arbete försörja sig, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att understöd av statsmedel i detta fall beviljas.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II: 278 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

21:o.

Ang.
årligt un-
derstöd åt
kronoläns-
mannen
C. G. Hans-
sons änka.

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 3 har hemställts, »att riksdagen ville besluta att ett årligt understöd motsvarande skillnaden mellan nu utgående gratial till änka efter motsvarande befattningshavare och det gratial, som enligt de år 1915 gällande bestämmelserna utgick till änka efter kronolänsman, måtte tilldelas avlidne kronolänsmannen C. G. Hanssons änka *Charlotte Lovise Hansson, f. Karlsson*, att utgå från allmänna indragningsstaten, så länge hon lever ogift.»

I motionen har anförts bland annat att kronolänsmannen C. G. Hansson avlidit den 27 augusti 1915 samt att hans efterlämnade änka åtnjuter den änkepension, som författningsenligt tillkommer henne.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Utskottet.

Motionärens hemställan åsyftar, att änkan Hansson skulle tillerkännas sådant understöd av statsmedel, att hennes sammanlagda pensionsförmåner skulle motsvara vad som tillkommer änka efter landsfiskal, vilken blivit delaktig av den från och med år 1918 genomförda nya löneregleringen för landsstaten. Av principiella skäl och med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till denna framställning skulle kunna medföra, har utskottet ansett sig icke kunna förorda motionärens förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II: 3 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

22:o.

Ang.
pension åt
förste byrå-
inspektören
P. A. Boll-
dén's änka
och son.

I en till riksdagen avlåten, den 31 december 1925 dagtecknad proposition nr 14 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förste byråinspektören i bank- och fondinspektionen Per Anders Bolldéns änka, *Elsa Sofia Charlotta Bolldén*, född *Fogelström*, samt makarnas son, *Sten Olov Anders*, må, räknat från och med den 1 april 1925 från reservationsanslaget till upprätthållande av bank- och fondinspektionens verksamhet uppbära årliga pensioner, änkan 1,200 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och sonen 500 kronor, intill dess han uppnått 18 års ålder.

Av utredningen i ärendet framgår bland annat följande.

Förste byråinspektören Bolldén, vilken föddes den 7 juli 1878 och avled den 31 mars 1925, förordnades den 28 november 1919 till innehavare av sin befattning å ämbetsverkets fondbyrå. Frånsett dyrtidstillägg och ett personligt lönetillägg å 3,000 kronor årligen, vilket Bolldén åtnjöt i enlighet med Kungl. Maj:ts medgivande i brev den 28 november 1919, uppbar Bolldén inom inspektionen lön — tidigare lön och tjänstgöringspenningar — efter 12,000 kronor för år räknat.

I likhet med övriga befattningar inom bank- och fondinspektionen var Bolldéns tjänst icke sådan, att med densamma följde rätt till egen pension eller delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa eller annan liknande statsunderstödd kassa.

Den avlidnes efterlämnade familj har under förste byråinspektören Bolldéns livstid varit för sitt uppehälle helt och hållet hänvisad till inkomsten av den avlidnes tjänst inom inspektionen.

Bouppteckningen efter den avlidne utvisar en brist å i runt tal 10,000 kronor frånsett borgensförbindelser. Värdet av änkan på grund av äktenskapsförord tillhörande enskild egendom uppgick till omkring 1,700 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har vid prövning av Kungl. Maj:ts förslag ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma. Under framhållande av att ifrågavarande pensioner äro avsedda att utgå från reservationsanslaget till upprätthållande av bank- och fondinspektionens verksamhet får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

23:o.

I den till riksdagen den 12 februari 1926 avlätna propositionen nr 86¹ har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, i punkten 9:o föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid Kungsholms realskola i Stockholm August Andersson Dahls änka *Johanna Olofsdotter Dahl, född Dimberg*, må från och med den 1 november 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

*Ang.
understöd åt
vaktmästar-
änkan
Johanna
Dahl.*

Av utredningen framgår, att Johanna Dahl är född den 8 februari 1860 och änka efter den 28 oktober 1924 avlidne maskinisten vid Kungsholms realskola i Stockholm August Andersson Dahl, vilken från år 1907 till sin död varit anställd vid nämnda läroverk. Under nämnda tid har Johanna Dahl biträtt sin man med den honom åliggande städningen inom läroverksbyggnaden. Hon är mindre bemedlad och lider av neurasteni och nedsatta kroppskrafter.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Med hänsyn till vissa av riksdagen tidigare meddelade beslut i likartade fall har utskottet intet att erinra mot att änkan Dahl beredes ett årligt under-

Utskottet

¹ Beträffande punkterna 1:o—8:o samt 10:o—11:o av prop. nr 86, se utlåtande nr 24, punkterna 49:o—56:o och 58:o—59:o.

stöd under sin återstående livstid. Vad angår storleken av detta understöd har utskottet ansett hänsyn böra tagas till att änkan Dahl under mannens hela tjänstetid biträtt denne med utförande av städningsgöromål. I betraktande härav har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 444 kronor.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att förre vaktmästaren vid Kungsholms realskola i Stockholm August Andersson Dahls änka Johanna Olofsdotter Dahl, född Dimberg, må från och med den 1 november 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

24:o.

Ang.
pension åt
folkskol-
inspektören
J. A. Wallins
änka.

I en inom andra kammaren av herrar *Olsson* i Ramsta och *Schill* väckt motion nr 119 har hemställts, »att riksdagen må besluta tillerkänna framlidne folkskoleinspektören Johan August Wallins änka, *Sofia Lovisa Wallin*, född *Gustrin*, en årlig pension av 1,200 kronor att utgå fr. o. m. den 1 januari 1926.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat, att filosofie doktorn J. A. Wallin, som var född den 3 juni 1837, under tiden den 12 maj 1869—23 augusti 1873 varit ordinarie adjunkt vid högre allmänna läroverket i Kristianstad, att han under tiden 1872—1893 haft anställning såsom föreståndare vid Södermanlands läns folkhögskola samt att han på grund av särskilda förordnanden tjänstgjort såsom folkskolinspektör i Strängnäs stift sedan den 1 september 1884 intill dess han av 1905 års riksdag beviljats pension för sistnämnda tjänst till belopp av 1,800 kronor årligen. Wallin har den 9 april 1925 avlidit.

Behållningen i boet efter Wallin uppgick enligt bouppteckning till 6,744 kronor 44 öre, varav 5,127 kronor 4 öre tillfallit Wallins efterlämnade änka. Änkan Wallin, som är född den 14 juli 1846 och alltså närmare 80 år gammal, vårdas numera hos en gift son samt har dessutom, enligt vad utskottet inhämtat, två söner, vilka synas befinna sig i jämförelsevis god ekonomisk ställning.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Wallins befattning såsom t. f. folkskolinspektör icke varit av beskaffenhet att för honom själv grunda rätt till pension. Att för sådan tjänst, vilken för övrigt icke torde hava utgjort innehavarens huvudsakliga sysselsättning, bereda änkepension av statsmedel har utskottet ansett innebära betänkligheter. På grund härav och då något större behov av understöd i detta fall enligt utskottets mening näppeligen kan anses föreligga, har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till den väckta motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 119 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

25:o.

I punkten 3:o av den till riksdagen den 19 februari 1926 avlåtna propositionen nr 149¹ har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, dels att avlidne stallbetjanten vid Strömsholms hingstdepå Erik Bergs änka *Anna Berg, född Andersson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, åtnjuta pension till ett belopp av 444 kronor för år räknat, dels ock att pensionen må utgå i första hand av det årliga överskott, som må uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits, samt, i den mån detta överskott icke förslår för ändamålet, från allmänna indragningsstaten.

Ang.
pension åt
stallbetjän-
ten *E. Bergs*
änka.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet har icke funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att beloppet av den ifrågasatta pensionen synes bära, i likhet med vad utskottet i detta utlåtande för jämförliga fall tillstyrkt, bestämmas till 384 kronor årligen.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva,

dels att avlidne stallbetjanten vid Strömsholms hingstdepå Erik Bergs änka *Anna Berg, född Andersson*, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, åtnjuta pension till ett belopp av 384 kronor för år räknat,

dels ock att pensionen må utgå i första hand av det årliga överskott, som må uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits, samt, i den mån detta överskott icke förslår för ändamålet, från allmänna indragningsstaten.

26:o.

Under punkten 5:o av samma proposition nr 149¹ har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att framlidne ladufogden vid Alnarps egendom *P. J. Dahls* änka *Emma Dahl, född Andersson*, må, räknat från den 1 augusti 1925, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Ang.
pension åt
ladufogden
vid *Alnarps*
egendom
P. J. Dahls
änka.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att Dahl, som under nära 24 år innehaft befattningen såsom ladufogde vid Alnarps egendom, avlidit

¹ Beträffande punkterna 1:o—2:o samt 4:o av prop. nr 149, se utlåtande nr 24, punkterna 64:o—65:o och 67:o.

den 6 juli 1925 och såsom stärbhusdelägare efterlämnat änkan, född den 24 maj 1877, en myndig till lärarinna utbildad dotter och en 19-årig son, som är lantbrukselev, samt att behållningen i boet uppgått till 8,660 kronor 33 öre. Av företett läkarbetyg framgår, att änkan Dahls rörelse- och arbetsförmåga är i väsentlig grad nedsatt, varför hennes möjlighet att försörja sig själv säkerligen torde vara i betydlig grad inskränkt.

I fråga om den i ämnet lämnade utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker att pension beredes änkan Dahl, har i fråga om pensionens storlek funnit anledning saknas att förorda högre belopp än 384 kronor årligen. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att framlidne ladufogden vid Alnarps egendom P. J. Dahls änka Emma Dahl, född Andersson, må, räknat från den 1 augusti 1925, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

II. Efterlevande till befattningshavare vid kommunikationsverken.

27:o.

Ang. understöd åt postföraren D. A. Danielssons änka och minderåriga barn.

I en inom första kammaren av herr *Björnsson* väckt motion nr 60 har hemställt, »att riksdagen ville besluta, att understöd av postmedel må utbetalas till postförare David Adrian Danielssons änka *Sara Maria Teresia Gustafsson* och hennes minderåriga barn *Anna Lilly* och *Elin Gunvor* med belopp och från den tidpunkt räknat, som vederbörande utskott vid ärendets behandling kan pröva skäligt föreslå».

Beträffande de skäl motionären anført till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Generalpoststyrelsen.

På anhållan av utskottet har generalpoststyrelsen anbefallts avgiva yttrande över ifrågavarande motion; och har styrelsen i ärendet anført följande:

»Danielsson har enligt kontrakt ombesörjt postföringen å den 12 km. långa linjen Ulricehamn—Tvärred, med fyra turer i veckan, under tiden från och med den 1 januari 1903 till och med den 31 december 1905 samt från och med den 1 januari 1910 till och med den 31 januari 1916 eller under sammanlagt 9 år och 1 månad. I ersättning för postföringen har Danielsson uppburit följande belopp för år räknat, nämligen under tiden:

$\frac{1}{1}$ 1903— $\frac{31}{12}$ 1905	312 kronor
$\frac{1}{1}$ 1910— $\frac{31}{12}$ 1914	416 »
$\frac{1}{1}$ 1915— $\frac{31}{1}$ 1916	520 »

Enligt intyg av vederbörande postmästare har Danielsson i sin tjänstutövning alltid varit pliktrogen och pålitlig.

Under fullgörande av postföringstur å nämnda linje den 31 januari 1916 råkade Danielsson, vid färd över sjön Åsunden, under rådande dimma köra ned i en vak och drunknade. Danielsson efterlämnade änkan Sara Maria Teresa, född den 12 september 1878, samt döttrarna Anna Lilly, född den 26 mars 1913, och Elin Gunvor, född den 17 april 1915. Änkan ingick 1919 nytt äktenskap med agenten G. E. Gustafsson, vilket äktenskap emellertid redan den 22 april 1920 upplöstes genom makens frånfalle.

I skrivelse till generalpoststyrelsen den 1 augusti 1925 har änkefru Gustafsson gjort framställning om understöd från postverket. Av ett skrivelsen bifogat, av vederbörande kommunalnämndsordförande avgivet intyg framgår, att änkefru Gustafsson lever i synnerligen tryckta ekonomiska omständigheter samt till följd av nedsatt arbetsförmåga saknar möjlighet att nödtorftigt försörja sig och sina barn. Enligt bevis av Borås fögderis häradsskrivarkontor är änkefru Gustafsson icke upptagen i 1925 års taxeringslängder för Björke- torps socken.

Såväl postmästaren i Ulricehamn som postdirektören i Västra distriktet hava tillstyrkt änkefru Gustafssons framställning.

Därest nu gällande lag om försäkring för olycksfall i arbete i förevarande fall ägt tillämpning, skulle Danielssons förolyckande varit att anse såsom olycksfall i arbete och livräntor av postmedel följaktligen hava tillerkänts änkan och barnen. Enligt promulgationsbestämmelsen till ifrågavarande lag skall ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, vilket inträffat före den 1 januari 1918, bedömas enligt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Denna senare lag avsåg emellertid endast olycksfall under utövning av vissa angivna yrken. Enär Danielssons sysselsättning vid olyckstillfället icke kan hänföras till något av ifrågavarande yrken, är alltså varken den tidigare eller den nu gällande lagen om olycksfall i arbete tillämplig i förevarande fall, och understöd i form av livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen kan icke beredas Danielssons änka och barn.

Vid tilldelande av understöd har generalpoststyrelsen att följa de genom Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och 28 juni 1918 fastställda grunder. Enligt bestämmelserna i nämnda kungl. brev må understöd, under vissa angivna förutsättningar, tilldelas endast före detta poststationsföreståndare — som varit anställda medelst personligt kontrakt — och lantbrevbärare. På grund härav äger generalpoststyrelsen icke befogenhet att tilldela änka efter lantbrevbärare respektive hennes barn understöd.

Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i föreliggande fall hade generalpoststyrelsen emellertid för avsikt att hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för beredande av understöd åt Danielssons änka och barn. Då det syntes styrelsen naturligast, att vid utmätandet av eventuella understödsbelopp följa 1901 års lag om olycksfall i arbete jämte tillhörande författningar, har generalpoststyrelsen i skrivelse den 16 oktober 1925 anhållit om riksförsäkringsanstaltens uttalande i denna sak. Enligt riksförsäkringsanstaltens svarsskrivelse den 15 december 1925 skulle — vid tillämpning av 1901 års lag samt kungl. kungörelserna den 28 juni 1918 och 10 juni 1921 angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m. — livräntor åt nu ifrågavarande personer hava utgått med följande belopp för år räknat, nämligen:

för tiden $\frac{1}{2}$ 1916— $\frac{31}{12}$ 1917

till änkan, så länge hon levde ogift 120 kronor
» vart och ett av barnen 60 »

för tiden $\frac{1}{1}$ 1918— $\frac{31}{12}$ 1920

till änkan, så länge hon levde ogift 210 kronor
 » vart och ett av barnen 105 »

för tiden från och med $\frac{1}{1}$ 1921

till änkan, så länge hon levde ogift 270 kronor
 » vart och ett av barnen, till dess det upp-
 nått 15 års ålder 135 »

I betraktande av de i detta fall föreliggande ömmande omständigheterna finner generalpoststyrelsen skäl tillstyrka bifall till den motionsvis gjorda hemställan om understöd åt Danielssons änka och barn. I detta sammanhang får generalpoststyrelsen erinra om följande fall, då riksdagen under liknande förutsättningar, som nu föreligga, anvisat understöd åt såväl änka som barn efter personer, som varit anställda i postverkets tjänst, nämligen av 1906 års riksdag åt mördade postbetjänten S. Z. Abramssons änka Mina Johansdotter Abramsson och barn samt av 1916 års riksdag åt den till följd av olycksfall under tjänstgöring avlidne postvaktmästaren K. H. Lundbäcks änka Anna Maria Matilda Lundbäck och barn.

Det har redan omnämnts, att Danielssons änka efter mannens död ingått nytt äktenskap. Sagda omständighet, som, därest fråga varit om författningsenligt utgående livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, skulle hava medfört, att rätten till livränta förverkats, synes generalpoststyrelsen icke böra tillmätas betydelse vid bedömandet av frågan om understöd åt henne.

I fråga om beloppen av de ifrågasatta understöden anser generalpoststyrelsen, såsom redan antytts, att bestämmelserna i 1901 års lag och förenämnda kungl. brev den 28 juni 1918 och 10 juni 1921 böra tillämpas. Enligt denna beräkningsgrund skulle understöden komma att utgå med följande belopp för år räknat:

till änkan 270 kronor
 » vart och ett av barnen 135 »

De understöd, som sålunda föreslagits, böra enligt generalpoststyrelsens åsikt från och med den 1 januari 1926 utgå till änkan så länge hon lever ogift och till barnen, i överensstämmelse med nu gällande olycksfallsförsäkringslag, intill uppnådd ålder av 16 år.»

Utskottet.

Med hänsyn till de i ärendet åberopade särskilda omständigheterna har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att understöd av statsmedel beredas änkan Danielsson och hennes minderåriga barn. Beträffande storleken av dessa understöd har generalpoststyrelsen föreslagit belopp av 270 kronor årligen för änkan, så länge hon lever ogift, och 135 kronor för vardera barnet intill uppnådd ålder av 16 år. Utskottet vill förorda vad generalpoststyrelsen sålunda föreslagit, dock att understödet till vardera barnet torde böra utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 16 års ålder. Understöden torde böra beviljas av postmedel och utgå från och med den 1 januari 1926. Då understödsbeloppen avpassats till överensstämmelse med livräntebelopp enligt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, torde särskild föreskrift böra meddelas, att å beloppen icke må utgå dyrtidstillägg.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 60, må medgiva, att postföraren David Adrian Danielssons änka, Sara Maria Teresia Gustafsson, född Pettersson, och makarnas minderåriga barn Anna Lilly Danielsson och Elin Gunvor Danielsson må från och med den 1 januari 1926 av postmedel uppbära årliga understöd, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 270 kronor och vartdera barnet till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår sexton års ålder, med 135 kronor, dock utan rätt att å understöden uppbära dyrtidstillägg.

28:o.

I en inom första kammaren väckt motion nr 133 har herr *Luterkort* hemställt »att riksdagen måtte besluta, att till avlidne linjearbetaren Nils Mattssons änka, *Nilla Mattsson*, skall av statsmedel utgå ett årligt understöd av sexhundra kronor.»

Ang.
årligt understöd åt linjearbetaren N. Mattssons änka.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har änkan Mattsson numera avlidit. I föjd härav påkallar den väckta motionen icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

29:o.

I en inom andra kammaren av herrar *Laurén* och *Lundkvist* väckt motion nr 123 har hemställts, »att riksdagen måtte medgiva, att avlidne extra ordinarie reparatören *Oskar Valdemar Erikssons änka och makarnas ommyndiga barn* må av telegrafverkets medel uppbära årliga understöd, änkan med 360 kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 120 kronor till och med det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder».

Ang.
årliga understöd åt avlidne e. o. reparatören O. V. Erikssons änka och minderåriga barn.

I fråga om motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att e. o. reparatören Oskar Valdemar Eriksson, som var född den 8 mars 1892, antagits i telegrafverkets tjänst den 17 september 1912 och avlidit den 30 juni 1925 till följd av olyckshändelse. Änkan Karin Maria Viktoria Eriksson är född den 12 januari 1897 och har i äktenskapet fyra barn, födda respektive den 19 mars 1917, den 3 september 1919, den 28 september 1921 och den 1 februari 1926.

Med hänsyn till Erikssons korta anställningstid i statens tjänst har utskottet ansett det kunna ifrågasättas, huruvida understöd av statsmedel borde i detta fall beviljas. Då emellertid riksdagen under likartade omständigheter medgivit understöd åt efterlevande till befattningshavare i telegrafverkets tjänst,

Utskottet.

har utskottet funnit anledning föreligga att jämväl här tillstyrka sådant understöd. Att såsom motionärerna hemställt pension skulle beredas änkan har utskottet dock icke ansett sig kunna förorda, då hon endast är 29 år gammal och såvitt handlingarna utvisa icke lider av sjukdom. Utskottet anser sig däremot böra, på sätt i vissa liknande fall tidigare ägt rum, tillstyrka understöd i form av uppfostringsbidrag åt makarna Erikssons minderåriga barn. Dessa understöd böra enligt utskottets mening bestämmas till 120 kronor årligen för vart och ett av barnen, att utgå för de tre äldsta barnen från och med den 1 januari 1926 och för det yngsta barnet, som fötts efter faderns död, från och med den 1 februari 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder. Understöden lära böra anvisas att bestridas av telegrafverkets medel.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 123, må medgiva, att vart och ett av avlidne e. o. reparatören Oskar Valdemar Erikssons och hans efterlämnade änkas, Karin Maria Viktoria Eriksson, född Andersson, minderåriga barn Margit Valborg Maria, Carl Oscar Göte, Karin Marianne och Inge Valdemar må, räknat beträffande de tre förstnämnda barnen från och med den 1 januari 1926 och beträffande det sistnämnda barnet från och med den 1 februari 1926, till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av telegrafverkets medel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

30:o.

Ang. I en inom andra kammaren av herr *Lagerkwist* väckt motion nr 275 har förelagda understöd åt extra linjearbetaren *J. L. Bloms änka och barn.* slagits, »att riksdagen måtte bevilja extra linjearbetaren *Johan Linus Bloms* efterlevande änka, *Hilda Maria Blom*, född *Norman*, ett årligt understöd, så länge hon befinner sig i sitt nuvarande änkestånd, av 600 kronor samt till vart och ett av hennes inom äktenskapet födda barn ett årligt understöd av 200 kronor, att utgå intill dessa fylla 16 år.»

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Johan Linus Blom*, som var född den 1 januari 1870, anställd hos telegrafverket såsom extra linjearbetare den 1 april 1897 och med goda vitsord tjänstgjort i sådan egenskap till sin död den 31 mars 1925 med undantag av tiderna den 13 maj—den 14 juni 1899 och den 2 december 1900—den 15 april 1901, då han på egen begäran varit entledigad. Vid sitt frånfälle efterlämnade han änkan *Hilda Maria Blom*, född *Norman* den 3 februari 1884, samt två minderåriga barn, *Lilly Agda Hildgard* född den 20 september 1910 och *Nils Georg* född den 22 november 1911. Enligt intyg av vederbörande fattigvårdsstyrelsens ordförande är änkan *Blom* medellös.

Då änkan Blom endast är 42 år gammal samt såvitt handlingarna utvisa frisk och arbetsför, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka att pension av statsmedel beviljas henne. Däremot har utskottet med hänsyn till i ärendet åberopade omständigheter velat förorda att understöd beviljas i form av uppfostringsbidrag åt makarna Bloms minderåriga barn. Dessa understöd torde böra bestämmas till 120 kronor årligen för vardera barnet, att utgå till och med utgången av det kalenderår, då barnet uppnår 18 års ålder. Beloppen synas böra utgå av telegrafverkets medel från och med den 1 januari 1926.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:275, må medgiva, att vardera av avlidne extra linjearbetaren Johan Linus Bloms och hans efterlämnade änkas Hilda Maria Blom, född Norman, minderåriga barn Lilly Agda Hildegard och Nils Georg må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av telegrafverkets medel uppbära ett årligt understöd av 120 kronor.

31:o.

I en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1926 dagtecknad proposition nr 166 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, i punkten 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att till avlidne lokomotivföraren vid statens järnvägar Carl Oscar Dahlbergs änka *Anna Dahlberg, född Strömbeck*, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 444 kronor, att utgå räknat från och med den 1 januari 1925 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Ang.
pension åt
lokomotiv-
föraren
C. O. Dahl-
bergs änka
A. Dahlberg.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag om beredande av pension till änkan Dahlberg. Då det här gäller änka efter en ordinarie befattningshavare och det föreslagna pensionsbeloppet enligt grunder, som de senaste åren tillämpats i liknande fall, avpassats så att det motsvarar en tredjedel av vad som skulle hava tillkommit vederbörande, därest mannen varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot nämnda belopp.

Utskottet.

Med åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

32:o.

Ang. pensioner åt konduktören S. L. Hagerts änka A. A. D. Hagert m. fl. Uti punkten 2:o av samma proposition nr 166 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att av trafikmedel må utbetalas pensioner till konduktören Sven Ludvig Hagerts änka *Augusta Amanda Dorotea Hagert, född Nilsson*, med 324 kronor, till förre vaktmästaren Karl Johanssons änka *Emilia Johansson, född Karlsson*, med 336 kronor samt till förre banvakten Olof Olofssons änka *Johanna Sofia Olofsson, född Petersdotter*, med 228 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

I fråga om den i ämnet förebragta utredningen hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet. Under framhållande av att i förevarande fall tillämpats enahanda grunder som kommit till användning i det under nästföregående punkt behandlade pensionsärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

33:o.

Ang. pension åt stationsmästaren H. Jonsons änka A. S. Jonson. Kungl. Maj:t föreslår i punkten 3:o av förevarande proposition nr 166 riksdagen medgiva, att till förre stationsmästaren Hans Jonsons änka *Anna Sofia Jonson, född Hallqvist*, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 300 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Beträffande den i ämnet förebragta utredningen åberopar utskottet innehållet i propositionen.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under närmast föregående punkter anfört hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

34:o.

Ang. pension åt e. o. verkstadsförmannen L. A. Arvidsons änka E. L. Arvidson. I punkten 4:o av berörda proposition nr 166 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till e. o. verkstadsförmannen Lars Adolf Arvidsons änka *Ester Lavinia Arvidson* må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 336 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Av utredningen i ärendet framgår följande:

Mannen Arvidson, född år 1863, hade antagits till filare vid statens järnvägars verkstäder i Falköping-Ranten år 1901, befordrats till e. o. lokomotiv-reparatör år 1908 samt till e. o. verkstadsförman år 1916.

Arvidson avled år 1924 och efterlämnade därvid hustru och nio barn, av vilka fem under sexton år.

Änkan Arvidson, som är född år 1880, har enligt läkarbetyg alltsedan år 1906 lidit av kronisk lungkatarr i förening med reumatism och höggradig allmän blodbrist samt är på grund härav oförmögen till allt mera ansträngande arbete.

Som änkan är medellös och de fyra äldre barnen, av vilka två vistas i hemmet, endast i ringa grad kunna bidra till hemmets underhåll, är hon i stort behov av understöd.

I likhet med annan icke ordinarie personal vid statens järnvägar har Arvidson icke varit i tillfälle att genom inträde i pensionskassa sörja för sina efterlevande.

Järnvägsstyrelsen har den 8 januari 1925 avgivit utlåtande över en av änkan Arvidson gjord ansökning om pension. Styrelsen har därvid hänvisat till ett av styrelsen den 22 december 1924 i liknande ärende avgivet yttrande, i vilket styrelsen *dels* framhållit, att det allmängiltiga förhållandet, att vederbörande make såsom tillhörande den icke-ordinarie personalen vid statens järnvägar icke varit i tillfälle att vinna delaktighet i pensionskassa, icke kunde anses motivera beviljande av pension till änkan, *dels* meddelat, att det styrelsen veterligt icke tidigare förekommit, att under liknande omständigheter Kungl. Maj:t hos riksdagen gjort framställning om understöd. I sitt den 8 januari 1925 avgivna utlåtande har styrelsen anført, att även om omständigheterna i detta fall kunde anses ömmande borde likväl enligt styrelsens mening, med hänsyn till därmed förenade vittgående konsekvenser, avsteg icke göras från hittills tillämpade principer på förevarande område; och nödgades styrelsen därför hemställa, att ansökningen ej måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Järnvägsstyrelsen

Statskontoret har i utlåtande den 16 januari 1925 uttalat, att de ömmande omständigheter, som föreläge beträffande sökanden, onekligen kunde tala för utverkande av något understöd, åtminstone i form av uppfostringsbidrag åt barnen. Ämbetsverket påpekar, att riksdagen i åtskilliga fall beviljat understöd åt efterlevande efter befattningshavare i statens tjänst, som icke vunnit ordinarie anställning och på den grund icke kunnat genom erläggande av avgifter till någon av staten understödd änke- och pupillkassa säkerställa sin familjs framtid.

Statskontoret

Med hänsyn emellertid till de av järnvägsstyrelsen uttalade betänkligheterna med avseende å konsekvenserna av ett bifall till ansökningen hade statskontoret dock ansett sig icke böra för sin del föreslå utverkande hos riksdagen av det begärda understödet.

Departementschefen har i ärendet anført följande:

Departementschefen

»Riksdagen har i åtskilliga fall beviljat understöd åt efterlevande efter befattningshavare, som icke vunnit ordinarie anställning och på den grund icke kunnat få delaktighet i statsunderstödd änke- och pupillkassa.

Vad statens järnvägar angår läser detta, såsom järnvägsstyrelsen påpekat, icke hava skett efter framställning från Kungl. Maj:t. Detta gäller däremot för exempelvis statens vattenfallsverks del; i sådant hänseende tillåter jag mig erinra om Kungl. Maj:ts i proposition till nästlidet års riksdag, nr 64, under punkten 6:o framställda förslag om beviljande av pension åt extra biträdande ingenjören vid Trollhätte kraftverk A. Norbergs änka.

I anledning av motionsvis gjorda framställningar hava åter upprepade gånger pensioner beviljats änkor efter extra ordinarie personal vid statens järnvägar. Bland fall, som stå det nu föreliggande nära, må anföras följande:

Vid 1916 års riksdag beviljades änkan efter e. o. lokomotivreparatörförmanen Nordvall, vilkens anställningstid uppgått till allenast 17 år, pension med 240 kronor.

År 1920 beviljade riksdagen e. o. lokomotivreparatören Åkerlunds änka, vilken då var omkring 63 år gammal och hade fem vuxna barn, ett årligt understöd av 240 kronor.

I sistnämnda fall framhöll riksdagen, att någon rätt till pension icke föreläge, men att tidigare undantagsvis understöd ansetts böra lämnas i synnerligen ömmande fall.

Ett dylikt synnerligen ömmande fall föreligger enligt min mening här. Änkan Arvidson är visserligen icke mera än omkring 45 år gammal, men hon är enligt läkares vitsord sedan lång tid tillbaka så sjuklig, att hon icke läser vara i stånd att förskaffa upphålle åt sig och sina fem minderåriga barn. Med hänsyn till att här alldeles särskilt ömmande omständigheter måste anses föreligga, läser ett avsteg från den från statens järnvägars sida härutinnan tillämpade praxis icke behöva medföra vittgående konsekvenser.

Jag anser mig alltså icke kunna underlåta att förorda änkan Arvidsons framställning om erhållande av någon pension. Vad beloppet beträffar synes detta i överensstämmelse med förut angivna principer böra bestämmas till 336 kronor om året. Pensionen torde böra utgå av trafikmedel.»

Motioner
I: 88 och
II: 69.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 88 av herr *Björkman* och den andra inom andra kammaren under nr 69 av herr *Bäcklund*, vari hemställts, »att riksdagen måtte medgiva, att e. o. verkstadsförmanen Lars Adolf Arvidsons änka *Ester Lavinia Arvidson, född Pettersson*, och makarnas minderåriga barn *Gunnar, Märta, Torsten, Gösta* och *Sigrid* må fr. o. m. den 1 jan. 1926 åtnjuta årliga understöd, att utgå av trafikmedel, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 300 kronor samt vardera av barnen till och med det år varunder det fyller 18 år med 150 kronor.»

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen nr 69 i andra kammaren.

Utskottet.

Enär änkan Arvidson endast är 45 år gammal, har utskottet hyst tvekan, huruvida pension bör beviljas henne. Då hon emellertid enligt läkarbetyg är på grund av sjuklighet oförmögen till mera ansträngande arbete, har utskottet med hänsyn jämväl till de synnerligen ömmande omständigheter, som i övrigt åberopats i ärendet, icke velat motsätta sig, att ett understöd av statsmedel beviljas i förevarande fall. Beträffande grunderna för beräkning av detta understöd har utskottet efter övervägande funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts

framställning; och kan utskottet alltså icke ansluta sig till motionärernas hemställan, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å förenämnda motioner I:88 och II:69, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att till e. o. verkstadsförmannen Lars Adolf Arvidsons änka Ester Lavinia Arvidson må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 336 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

35:o.

Över Kungl. Maj:ts under punkten 5:o av förevarande proposition nr 166 gjorda framställning om pension åt arbetaren vid statens järnvägsbyggnader K. J. E. Söder har utskottet i annat sammanhang (utlåtande nr 24, punkten 3:o) yttrat sig; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

Ang.
pension åt
arbetaren
vid statens
järnvägs-
byggnader
K. J. E.
Söder.

36:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 12 har herr Höglund hemställt, »att riksdagen ville bevilja avlidne målaren vid statens järnvägars verkstad i Göteborg Edvard Jakobssons änka Anna Olivia Jakobsson ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926, så länge hon lever ogift.»

Utskottet tillåter sig att i fråga om motiveringen för förslaget hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår bland annat, att Edvard Jakobsson, som var född den 7 september 1863, väl vitsordad varit anställd som målare vid statens järnvägars verkstäder i Göteborg från den 16 februari 1885 till sin död den 17 maj 1925 eller över 40 år. Änkan Anna Olivia Jakobsson, född Bengtsson den 17 juli 1865, lider enligt läkarbetyg av åderbräck i bägge benen, åderförkalkning och allmän klenhet, vilket förhindrar henne att själv försörja sig. Behållningen i boet efter Jakobsson uppgick enligt bouppteckning till 1,483 kronor 5 öre. Enligt intyg av fattigvårdsdirektören i Göteborg den 26 januari 1926 är änkan Jakobsson medellös, och såvitt handlingarna i ärendet giva vid handen synes hon sakna anhöriga, som äro i stånd att draga försorg om henne.

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, finner utskottet det vara billigt att änkan Jakobsson erhåller något understöd av statsmedel under sin återstående livstid. Understödet torde i enlighet med vad utskottet

Ang.
årligt under-
stöd
åt målaren
E. Jakobs-
sons änka.

Utskottet.

i detta utlåtande tillstyrkt beträffande likartade fall böra bestämmas till 384 kronor årligen. Beloppet synes böra beviljas av trafikmedel att utgå från och med den 1 januari 1926.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 12, må medgiva, att målaren Edvard Jakobssons änka Anna Olivia Jakobsson, född Bengtsson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

37:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt e. o.
förste repa-
ratören A.
F. Janssons
änka.

I motionen nr 13 i andra kammaren har herr *Lindqvist* i Halmstad hemställt, »att riksdagen må medgiva, att e. o. första reparatören Anton Fredrik Janssons änka *Johanna Jansson, född Karlsson*, må, räknat fr. o. m. år 1926, så länge hon lever ogift, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd å 240 kronor».

Med avseende å de skäl, motionären anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

E. o. förste reparatören Anton Fredrik Jansson, vilken var född den 2 april 1860, anställdes vid Mellersta Hallands järnväg såsom snickare den 15 april 1892. Den 1 januari 1896 blev han anställd vid statens järnvägar såsom verkstadsarbetare i Halmstad samt befordrades den 1 augusti 1906 till e. o. lokomotivreparatör och den 1 juli 1920 till e. o. förste reparatör. Jansson erhöll avsked med pension från och med den 1 maj 1923 efter en tjänstetid, om anställningen vid Mellersta Hallands järnväg medräknas, av omkring 31 år samt avled den 22 oktober 1925, efterlämnande änka *Johanna Jansson, född Karlsson* den 21 december 1861, samt tre söner och tre döttrar. Behållningen i boet utgjorde enligt avskrift av bouppteckning ett belopp av 1,700 kronor 31 öre. Enligt vad i motionen uppgivits äro änkan Janssons barn icke i den ställning, att de kunna nämnvärt bidra till moderns uppehälle.

Utskottet.

På sätt i motionen framhållits har 1920 års riksdag under liknande omständigheter beviljat årligt understöd till belopp av 240 kronor åt änkan efter en e. o. lokomotivreparatör, vilken varit anställd först vid Mellersta Hallands järnväg och efter denna järnvägs övergång i statens ägo hos statens järnvägar. Med hänsyn härtill och då änkan Jansson uppnått 64 års ålder samt synes befinna sig i svaga ekonomiska omständigheter, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att ett årligt understöd beviljas henne under hennes återstående livstid. Understödet synes även i detta fall böra bestämmas till 384 kronor, att från och med den 1 januari 1926 utgå av trafikmedel.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 13, må medgiva, att e. o. förste reparatören Anton Fredrik Janssons änka Johanna Jansson, född Karlsson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

38:o.

I en inom andra kammaren av herr *Lovén* väckt motion nr 116 hemställes, »att riksdagen måtte besluta, att till änkan *Maria Eleonora Andersson, född Herting*, skall ur trafikmedel utgå ett årligt understöd av Fyrahundra (400:—) kronor, så länge hon lever ogift och är i fattiga omständigheter.»

Beträffande motiveringen för denna hemställan tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen jämte därvid fogade bilagor.

Ang.
årligt under-
stöd åt än-
kan *Maria
Eleonora
Andersson,
född
Herting.*

Av tillgängliga handlingar framgår att änkan Anderssons man, e. o. kontorsskrivaren vid statens järnvägar Per Viktor Andersson, avgick ur tjänst med pension den 1 oktober 1921 efter en anställningstid av omkring 38 år. Änkan Andersson är enligt åldersbetyg född den 5 oktober 1869. Genom ett vid motionen fogat intyg har styrkts, att änkan Andersson icke äger vare sig kapital eller i övrigt medel till sitt uppehälle. Enligt till utskottet överlämnade uppgifter har hon en son, född 1893 och anställd i statens järnvägars tjänst samt ogift, ävensom två döttrar, en född 1890 och gift samt en född 1902, ogift och anställd såsom affärsbiträde.

Utskottet har på grund av de i ärendet åberopade omständigheterna funnit sig böra tillstyrka, att något understöd av statsmedel beredes änkan Andersson under hennes återstående livstid. Beloppet av detta understöd synes böra fastställas till 384 kronor. Understödet lär böra beviljas av trafikmedel, att utgå från och med den 1 januari 1926.

Utskottet.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 116, må medgiva, att e. o. kontorsskrivaren Per Viktor Anderssons änka *Maria Eleonora Andersson, född Herting*, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

39:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 118 har herr *Borggren* föreslagit, »att riksdagen måtte tillerkänna avlidne Karl Anderssons änka *Emma Andersson (född Pettersson)* ett årligt understöd av 300 kronor att utgå från den 1 januari 1926 under hennes återstående livstid.»

Ang.
årligt under-
stöd åt än-
kan *Emma
Andersson,
född
Pettersson.*

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingar i ärendet framgår, att Karl Andersson, som var född den 14 december 1866, efter anställning som e. o. lokomotiveldare vid den av staten sedermera övertagna Skåne—Hallands järnväg från och med den 1 augusti 1886 antagits till e. o. pumpare vid statens järnvägar den 1 januari 1896 och till e. o. stallkarl den 1 januari 1908. Andersson avled den 31 maj 1925, efterlämnande änka, Emma Andersson, född Pettersson den 17 maj 1867. Enligt läkarintyg kan änkan på grund av allmän kraftlöshet och kronisk reumatism icke tillfredsställande försörja sig genom eget arbete. Beträffande hennes ekonomiska förhållanden har vederbörande kommunalnämndsordförande intygat, att Andersson efterlämnat ett boningshus, taxeringsvärderat till 5,000 kronor samt lösöre till något över 1,000 kronors värde jämte en livförsäkring å 1,000 kronor, att skuld utöver begravningskostnad icke förefanns i boet, att änkan icke ägde några enskilda tillgångar samt att barn icke funnos i äktenskapet men att makarna hade en adoptivdotter, född 1905.

Utskottet. Med anledning av vad i ärendet förekommit har utskottet funnit skäl tillstyrka beredande av årligt understöd åt änkan Andersson. Vad angår storleken av detta understöd har utskottet med hänsyn till att änkan icke är att anse såsom alldeles medellös funnit sig böra stanna vid ett belopp av 324 kronor årligen, motsvarande oreglerad änkepension å 200 kronor, att från och med den 1 januari 1926 utgå av trafikmedel.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:118, må medgiva, att e. o. stallkarlen Karl Anderssons änka Emma Andersson, född Pettersson, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 324 kronor.

40:o.

Ang. I en inom andra kammaren av herr *Bäcklund* väckt motion nr 121 har hemställt, »att riksdagen måtte tillerkänna e. o. bromsaren Karl August Andersson-Roos' änka, *Karolina Andersson-Roos*, ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå från den 1 januari 1926».

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisar utskottet till motionen.

Enligt vad i motionen uppgivits och utskottet genom inhämtade upplysningar funnit styrkt, har extra bromsaren Karl August Andersson-Roos, vilken avlidit den 22 oktober 1902, innehaft anställning i statens järnvägars tjänst under 34 år. Änkan *Karolina Andersson-Roos* är född den 28 september 1838 och sålunda 87 år gammal. Hon är på grund av ålder och sjuklighet fullständigt oförmögen till arbete samt saknar medel till sitt uppehälle.

Då enligt vad av utredningen framgår e. o. bromsaren Andersson-Roos avlidit redan år 1902 eller för över 23 år sedan, har utskottet ansett det vara i viss mån tveksamt, huruvida hans änka nu bör pensioneras. Med hänsyn till att änkan Andersson-Roos vid mannens frånfälle uppnått 64 års ålder har utskottet likväl icke velat motsätta sig, att ett understöd av statsmedel beviljas henne. Understödsbeloppet har synts utskottet böra jämväl i förevarande fall bestämmas till 384 kronor årligen. Understödet synes böra beviljas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1926.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:121, må medgiva, att e. o. bromsaren Karl August Andersson-Roos' änka Karolina Andersson-Roos må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

41:o.

I en inom andra kammaren av herr *Hedlund* i Östersund väckt motion nr 168 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att änkan *Emma Kristina Larsson, född Lysén*, må av statens järnvägars trafikmedel, så länge hon befinner sig i sitt nuvarande änkestånd, erhålla ett årligt understöd av 600 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926».

*Ang.
årligt under-
stöd åt extra
kontorsskri-
varen Johan
Larssons
änka.*

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att änkan Larssons man, Johan Larsson, som var född den 1 juli 1859, antagits i statens järnvägars tjänst såsom kontorsvakt den 30 juli 1874 och befordrats till skrivbiträde den 1 juni 1883, till extra kontorsskrivare den 1 maj 1885 och till extra ordinarie kontorsskrivare den 1 maj 1886. Larsson avled den 3 oktober 1921 efter en anställningstid av över 47 år. Hans avlöning synes under de senaste åren av anställningen hava utgått med belopp motsvarande avlöningen för ordinarie kontorsskrivare i högsta löneklassen. Enligt vad distriktsförvaltningen i statens järnvägars IV:e distrikt i skrivelse till järnvägsstyrelsen den 1 mars 1921 meddelat, hade Larsson ej sökt erhålla ordinarie anställning, alldenstund vid den tidpunkt, då detta med hänsyn till hans levnadsålder varit möjligt, hans avlöning som extra ordinarie högst väsentligt överstigit den han som ordinarie kunnat erhålla.

Änkan Emma Kristina Larsson, född Lysén den 28 januari 1867, är enligt intyg av vederbörande fattigvårdsstyrelses ordförande fullkomligt medellös.

Då e. o. kontorsskrivaren Larsson under omkring 47 år varit anställd i statens tjänst och hans efterlämnade änka, som är 59 år gammal, saknar medel till sitt uppehälle, har utskottet funnit det vara billigt, att ett understöd av statmedel beredes änkan under hennes återstående livstid. I anslutning till vad utskottet för vissa liknande fall föreslagit i detta utlåtande har utskottet

ansett understödet böra bestämmas till ett belopp av 384 kronor årligen. Understödet synes böra beviljas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1926.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 168, må medgiva, att e. o. kontorsskrivaren Johan Larssons änka Emma Kristina Larsson, född Lysén, må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

Stockholm den 15 mars 1926.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Närvarande: se anteckning vid utlåtande nr 24.

Herr *Bondeson* har begärt få antecknat, att han deltagit i den förberedande handläggningen av förestående ärenden samt att han, som icke närvarit vid slutbehandlingen, biträtt de av utskottet i nämnda ärenden framställda förslag.

Herr *Uddenberg* i Varberg har begärt få antecknat, att han icke deltagit i den förberedande handläggningen av det under punkten 12:o omförmälda ärendet angående pension åt hushållerskan Emma Johanna Carlsdotter.
